

Ειδική έκθεση

Ασφάλεια εφοδιασμού της Ένωσης με φυσικό αέριο

Το πλαίσιο της ΕΕ βοήθησε τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν την κρίση, ωστόσο ο αντίκτυπος ορισμένων σχετικών μέτρων δεν μπορεί να αποτυπωθεί

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-VII
Εισαγωγή	01-12
Μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες προκλήσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην ΕΕ	01-03
Το νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο που ισχύει στην ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο	04-08
Απόκριση της ΕΕ στην κρίση φυσικού αερίου	09-12
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου	13-17
Παρατηρήσεις	18-69
Το πλαίσιο της ΕΕ κάλυψε, αν και ανισομερώς, όλες τις πτυχές της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο	18-52
Η ΕΕ βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της ανάπτυξης ενός πλαισίου οικονομικής προσιτότητας που θα συμπληρώνει το πλαίσιο της για τη διαθεσιμότητα	19-26
Η αρχιτεκτονική της ασφάλειας εφοδιασμού που διαμορφώθηκε με τον κανονισμό 2017/1938 ενθάρρυνε τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, αλλά παρουσίαζε ελλείψεις σε σχέση με βασικά παραδοτέα της	27-44
Η επιλογή έργων κοινού ενδιαφέροντος ήταν πολύπλοκη και τα αποτελέσματά τους ασαφή	45-50
Η μη ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα συνιστά πρόκληση για τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια εφοδιασμού	51-52
Τα μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης έστειλαν ισχυρά μηνύματα στην αγορά, ωστόσο συχνά δεν μπορεί να αποτυπωθεί η επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων τους	53-69
Μείωση της ζήτησης αερίου κατά 15 % χάρη στα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη, καθώς και στις υψηλές τιμές και στον θερμό χειμώνα	54-56
Η υποχρέωση πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου στην ΕΕ επιτεύχθηκε, ακολουθώντας πρακτικές του παρελθόντος, ενώ εξασφαλίστηκε μεγαλύτερη βεβαιότητα	57-59
Η εν δυνάμει ενεργοποίηση του ανώτατου ορίου τιμών φυσικού αερίου εγκυμονεί κινδύνους	60-61

Η πλατφόρμα AggregateEU έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον της αγοράς, αλλά τα δεδομένα δεν επαρκούν για να επιβεβαιωθούν τα οφέλη της 62-66

Οι διεθνείς επαφές που δρομολογήθηκαν έδωσαν ισχυρά μηνύματα, χωρίς όμως να υπάρχει έδαφος για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων της Επιτροπής 67-69

Συμπεράσματα και συστάσεις 70-77

Παραρτήματα

Παράρτημα I — Χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ για την κατασκευή έργων κοινού ενδιαφέροντος

Παράρτημα II – Χάρτης ΕΚΕ φυσικού αερίου που έλαβαν χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ για κατασκευαστικά έργα

Συνομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας, ως ενεργειακή ασφάλεια νοείται η απρόσκοπτη διαθεσιμότητα ενεργειακών πηγών σε προσιτή τιμή. Η ευθύνη της ασφάλειας του εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην ΕΕ επιμερίζεται μεταξύ των εταιρειών φυσικού αερίου, των κρατών μελών και της Επιτροπής. Δεδομένου ότι η ΕΕ εισάγει πάνω από το 80 % του φυσικού αερίου που καταναλώνει, η ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία και την ευμάρεια των πολιτών της. Η ταχύρρυθμη σταδιακή διακοπή των εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία, οι οποίες αντιπροσώπευαν το 45 % του συνόλου των εισαγωγών φυσικού αερίου της ΕΕ κατά το τελευταίο έτος πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία (2021), προκάλεσε κρίση εφοδιασμού η οποία με τη σειρά της πυροδότησε κρίση οικονομικής προσιτότητας.

II Η παρούσα έκθεση εξετάζει την αποτελεσματικότητα του πλαισίου πολιτικής και της δράσης της ΕΕ για τη στήριξη της ασφάλειας του εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Ειδικότερα, εξετάζουμε το πλαίσιο που ίσχυε στην ΕΕ πριν από την κρίση, καθώς και τους τρόπους απόκρισης της Ένωσης σε αυτή. Επιλέξαμε το θέμα αυτό λόγω της πολύ υψηλής εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές φυσικού αερίου και της πρωτοφανούς πρόκλησης που αντιμετωπίζει στον τομέα της ασφάλειας του εφοδιασμού από τις αρχές του 2022. Τα ευρήματά μας μπορούν να συμβάλουν τόσο στην περαιτέρω ανάπτυξη του πλαισίου της ΕΕ για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, καθώς επιδιώκει τον απογαλακτισμό της από τις εισαγωγές φυσικού αερίου από τη Ρωσία, όσο και στις προσπάθειές της να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

III Η συνολική διαπίστωσή μας είναι ότι, ενώ το πλαίσιο της ΕΕ κάλυψε, αν και ανισομερώς, τον ασφαλή εφοδιασμό με φυσικό αέριο, πολλές φορές η επίτευξη των στόχων για την αντιμετώπιση της κρίσης δεν είναι δυνατό να αποτυπωθεί. Διαπιστώσαμε ότι ορισμένες ήδη παγιωμένες δράσεις της ΕΕ διαδραμάτισαν ρόλο στην εξασφάλιση του εφοδιασμού με φυσικό αέριο, ιδίως κατά τη διάρκεια της κρίσης, ενώ ενθαρρύνθηκε και η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο, η αρχιτεκτονική της ασφάλειας του εφοδιασμού δεν κατάφερε να εξασφαλίσει ορισμένα από τα βασικά παραδοτέα της, και η ΕΕ μόλις πρόσφατα άρχισε να αναπτύσσει ένα πλαίσιο οικονομικής προσιτότητας για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Ο αντίκτυπος των μέτρων που ελήφθησαν ως απάντηση στην οπλοποίηση του φυσικού αερίου από τη Ρωσία δεν είναι πάντοτε εμφανής, ενώ η αυξημένη εξάρτηση της ΕΕ από το υγροποιημένο φυσικό αέριο και η ανάγκη απανθρακοποίησης μεριδίου της ενωσιακής κατανάλωσης φυσικού αερίου θέτουν νέες προκλήσεις. Στα τέλη του 2023, η ΕΕ είχε διαφοροποιήσει επιτυχώς τον

εφοδιασμό της, απομακρυνόμενη από το ρωσικό φυσικό αέριο, και είχε αντεπεξέλθει στην κρίση οικονομικής προσιτότητας. Οι τιμές σταθεροποιήθηκαν σε περίπου 45 ευρώ/MWh κατά μέσο όρο το 2023, διπλασιασμένες σε σχέση με πριν από την κρίση.

IV Ο κανονισμός 2017/1938 για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο αποσκοπεί στην αύξηση της περιφερειακής συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών. Δυνάμει του κανονισμού, τα επιμέρους κράτη μέλη υποβάλλουν στοιχεία σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση κινδύνων ανά τετραετία. Όσον αφορά τον γύρο υποβολής στοιχείων του 2019, διαπιστώσαμε ότι 18 κράτη μέλη δεν είχαν ολοκληρώσει τη διαδικασία υποβολής των σχεδίων προληπτικής δράσης και έκτακτης ανάγκης, ενώ δύο δεν είχαν υποβάλει απολύτως τίποτε. Παράλληλα, ομάδες κρατών μελών υποχρεούνται να εκπονούν περιφερειακές εκτιμήσεις επικινδυνότητας. Η Επιτροπή διαπίστωσε ελλείψεις σε όλες τις περιφερειακές εκτιμήσεις επικινδυνότητας που εκπονήθηκαν από ομάδες κρατών μελών το 2019. Έχει δε αναγνωρίσει την ανάγκη μεταρρύθμισης και βελτίωσης των διαδικασιών υποβολής στοιχείων, ενώ η μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών θα επιθυμούσε την απλούστευσή τους.

V Διαπιστώσαμε ότι το σύστημα της ΕΕ για την επιλογή των πλέον καίριων έργων υποδομής φυσικού αερίου (των λεγόμενων «έργων κοινού ενδιαφέροντος» ή ΕΚΕ) ήταν πολύπλοκο, καθώς περιλάμβανε τρεις χωριστές αξιολογήσεις, πολλά στάδια και διάφορους ενδιαφερομένους φορείς. Διαπιστώσαμε επίσης ότι τα αποτελέσματα των έργων ήταν ασαφή, γεγονός που δυσχέραινε την αξιολόγηση του ποσοστού υλοποίησης των ΕΚΕ και της προστιθέμενης αξίας ενός έργου που έχει ταξινομηθεί ως έργο κοινού ενδιαφέροντος.

VI Αποκρινόμενη στην κρίση του φυσικού αερίου, η ΕΕ ενέκρινε σειρά μέτρων για τη βελτίωση της αποθήκευσης φυσικού αερίου, τη μείωση και τη συγκέντρωση της ζήτησης και την αποφυγή απότομων αυξήσεων των τιμών. Διαπιστώσαμε ότι ορισμένα μέτρα συνέβαλαν στην ασφάλεια του εφοδιασμού, είτε υποστηρίζοντας τη μείωση της ζήτησης είτε διασφαλίζοντας επαρκή πληρότητα των εγκαταστάσεων αποθήκευσης φυσικού αερίου. Ο αντίκτυπος άλλων μέτρων αντιμετώπισης της κρίσης (ανώτατο όριο στις τιμές του φυσικού αερίου, συγκέντρωση της ζήτησης και συντονισμός των διεθνών επαφών προσέγγισης) δεν μπορεί να καταδειχθεί.

VII Βάσει των ευρημάτων μας, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- να ολοκληρώσει το πλαίσιο της ΕΕ για την οικονομική προσιτότητα του φυσικού αερίου·
- να βελτιστοποιήσει τη διαδικασία υποβολής στοιχείων από τα κράτη μέλη σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο και να αναθεωρήσει τη δομή της περιφερειακής συνεργασίας·
- να βελτιώσει τη διαφάνεια της υλοποίησης των έργων κοινού ενδιαφέροντος.

Εισαγωγή

Μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες προκλήσεις για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην ΕΕ

01 Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης χρησιμοποιήσαμε τον ορισμό της ενεργειακής ασφάλειας που εφάρμοσε ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (IEA) στην προσέγγισή του για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, ως ενεργειακή ασφάλεια νοείται η απρόσκοπτη διαθεσιμότητα πηγών ενέργειας σε προσιτή τιμή¹. Ο IEA διακρίνει την ενεργειακή ασφάλεια σε μακροπρόθεσμη και βραχυπρόθεσμη. Η πρώτη αφορά έγκαιρες επενδύσεις για τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού που συμβαδίζουν με την οικονομική ανάπτυξη και τις περιβαλλοντικές ανάγκες, ενώ η δεύτερη επικεντρώνεται στην ικανότητα των ενεργειακών συστημάτων να ανταποκρίνονται σε διαταραχές του εφοδιασμού. Η κλιματική διάσταση της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο αποκτά ολοένα μεγαλύτερη σημασία, καθώς η ΕΕ αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων ή στη μείωση των εκπομπών τους μέσω της δέσμευσης, της χρήσης και της αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα με απώτερο στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050².

02 Το 2021, τελευταίο έτος πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και την επακόλουθη κρίση στον τομέα του φυσικού αερίου, η ΕΕ είχε καταναλώσει 421 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου, τα οποία αντιστοιχούσαν στο 24 % της συνολικά καταναλωθείσας ενέργειας, αν και υπήρχαν μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των κρατών μελών (βλέπε [γράφημα 1](#)). Την ίδια χρονιά, το 21 % της ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ και το 38 % της θερμικής ενέργειας (για οικιακή και βιομηχανική χρήση) παρήχθησαν από φυσικό αέριο³. Ακόμη και αν ληφθεί υπόψη η αναμενόμενη μείωση της κατανάλωσης φυσικού αερίου δεδομένων των στόχων της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να καταναλώνει ετησίως περίπου 300 δισ. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου⁴. Δεδομένου ότι **το 2021**

¹ [Our work on energy security](#), IEA.

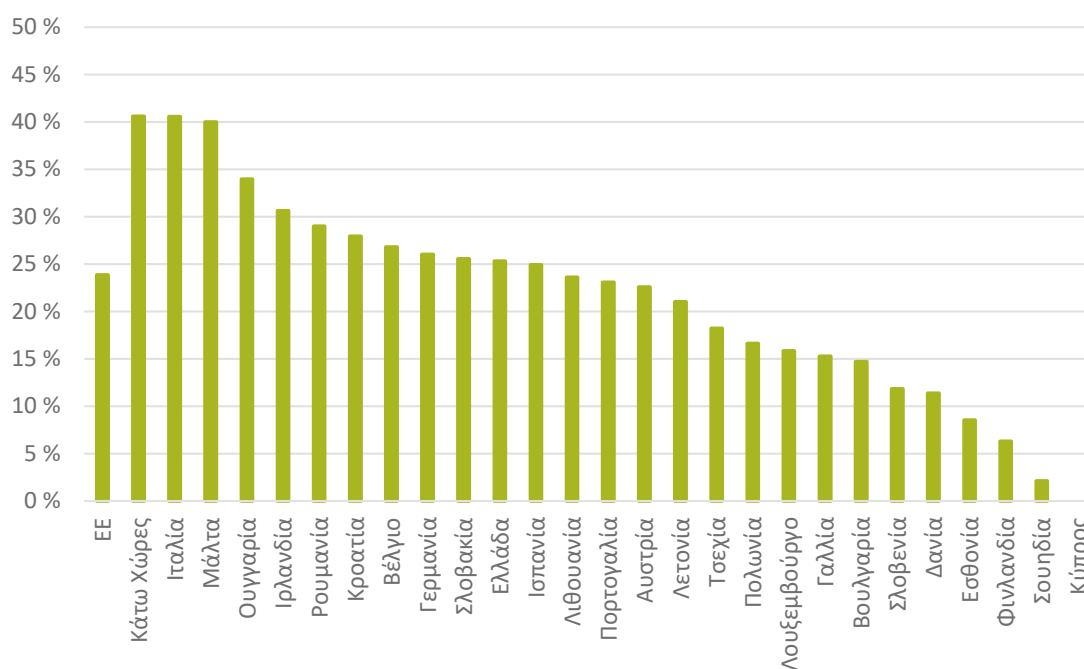
² Ανακοίνωση της Επιτροπής, με τίτλο «Προς μια φιλόδοξη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα για την ΕΕ», [COM\(2024\) 62](#).

³ [Electricity and heat statistics](#), Eurostat.

⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με τίτλο «Implementing the RePower EU action plan: investment needs, hydrogen accelerator and achieving the bio-methane targets», [SWD\(2022\) 230](#).

εισήγαγε το 83 % του φυσικού αερίου της, έναντι του 73 % το 2014, η ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία και την ευμάρεια των πολιτών της ΕΕ.

Γράφημα 1 – Μερίδιο του φυσικού αερίου στη ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας, 2021 (σε %)

Σημ.: Η Κύπρος δεν χρησιμοποιεί φυσικό αέριο.

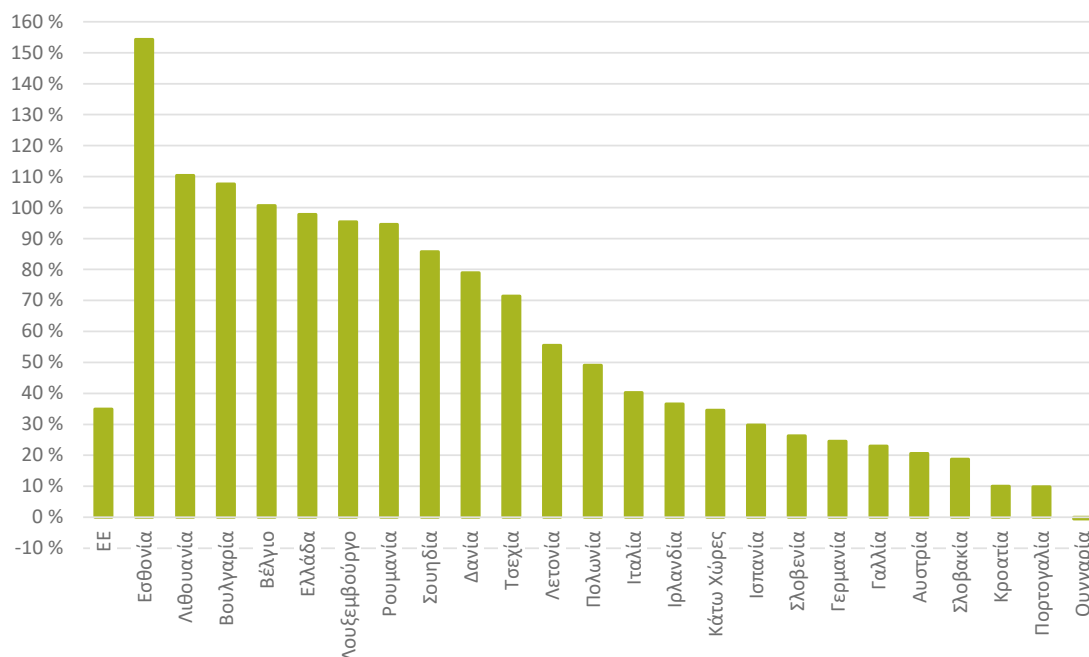
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat.

03 Η ταχύρρυθμη σταδιακή διακοπή των εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία, οι οποίες αντιπροσώπευαν το 45 % του συνόλου των εισαγωγών αερίου της ΕΕ το 2021, προκάλεσε κρίση εφοδιασμού η οποία με τη σειρά της πυροδότησε κρίση οικονομικής προσιτότητας (βλέπε [γράφημα 2](#)). Τον Αύγουστο του 2022, οι τιμές χονδρικής του φυσικού αερίου έφθασαν στο ιστορικό υψηλό των 339 ευρώ ανά μεγαβατώρα (MWh), έναντι 51 ευρώ ανά MWh τον Αύγουστο του 2021. Δεδομένου ότι οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας εξελίσσονται παράλληλα με τις τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη, η αύξηση αυτή είχε αντίκτυπο και στο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας. Παραδείγματος χάριν, η τιμή χονδρικής πώλησης μίας (1) μεγαβατώρας ηλεκτρικής ενέργειας ανήλθε σε 543 ευρώ στην Ιταλία τον Αύγουστο του 2022 (έναντι 112 ευρώ/MWh τον Αύγουστο του 2021)⁵. Ως απάντηση στην κρίση του 2022, τα κράτη μέλη άρχισαν να επιδοτούν τις τιμές του φυσικού

⁵ Μέσες μηνιαίες τιμές χονδρικής ηλεκτρικής ενέργειας σε επιλεγμένες χώρες της ΕΕ, Statista.

αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας προκειμένου να μειώσουν τις επιπτώσεις στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις. Η Επιτροπή εκτιμά ότι, μόνο το 2022, το συνολικό κόστος των ενεργειακών επιδοτήσεων στην ΕΕ ανήλθε σε **390 δισεκατομμύρια ευρώ**.

Γράφημα 2 – Μεταβολές των μέσων τιμών φυσικού αερίου για τα νοικοκυριά το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2022, σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 2021

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat.

Το νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο που ισχύει στην ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο

04 Η διασφάλιση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού αποτελεί έναν από τους στόχους της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Παράλληλα ωστόσο, δεν θίγεται το δικαίωμα των κρατών μελών να επιλέγουν το ενεργειακό τους μείγμα και τις πηγές εφοδιασμού τους⁶. Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, το οποίο εγκρίθηκε για πρώτη φορά το 2010 μετά τις διαταραχές του εφοδιασμού με ρωσικό φυσικό αέριο το 2006 και το 2009, αναθεωρήθηκε το 2017 μετά την παράνομη προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία το 2014. Αναφέρει δε ρητώς ότι η ευθύνη της ασφάλειας του εφοδιασμού

⁶ Άρθρο 194 ΣΛΕΕ.

με φυσικό αέριο επιμερίζεται μεταξύ των εταιρειών φυσικού αερίου, των κρατών μελών και της Επιτροπής.

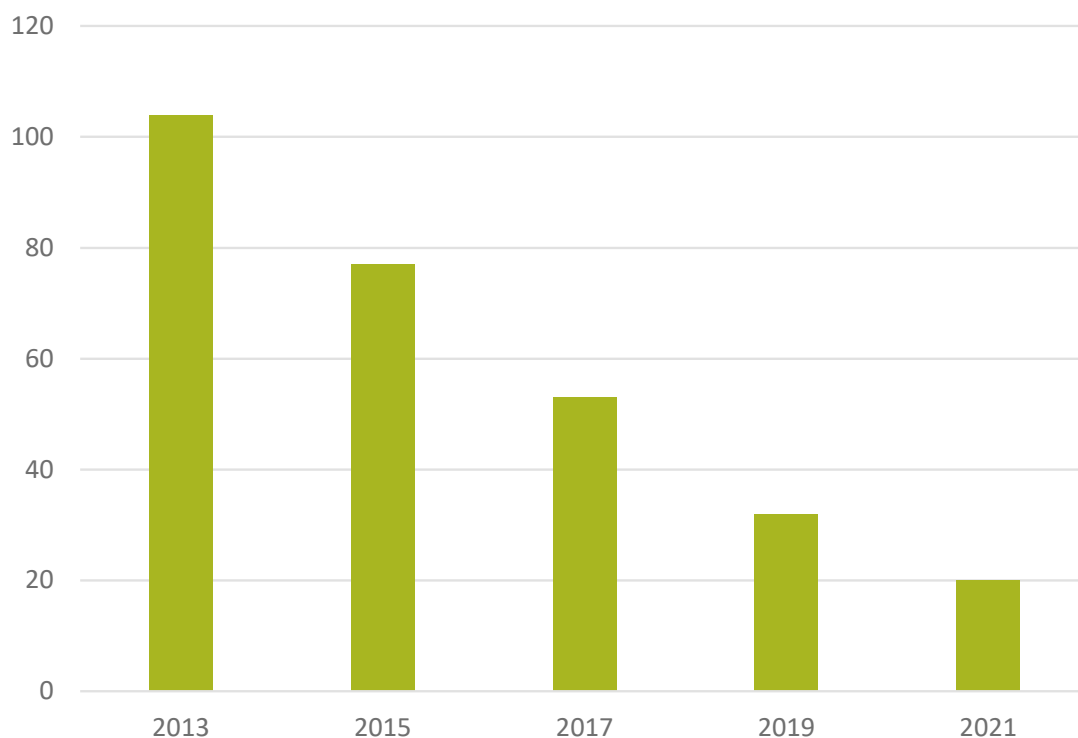
05 Ο κανονισμός 2017/1938 για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο αποσκοπεί στη βελτίωση της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητας της ΕΕ σε διαταραχές του εφοδιασμού. Κύριοι στόχοι του είναι η ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, η βελτίωση των διασυνοριακών υποδομών φυσικού αερίου και ο εντοπισμός και ο μετριασμός των κινδύνων μέσω περιοδικών προσομοιώσεων σεναρίων διαταραχής του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και μη λειτουργίας της υποδομής σε ενωσιακό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ο κανονισμός θέτει τις βασικές παραμέτρους για την περιφερειακή συνεργασία, κατηγοριοποιώντας τα κράτη μέλη σε «ομάδες κινδύνου» βάσει των κύριων οδών εφοδιασμού της ΕΕ με φυσικό αέριο. Οι ομάδες αυτές συνεργάζονται για τον καθορισμό, την αξιολόγηση και, όπου είναι δυνατόν, τον μετριασμό των κινδύνων για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Οι προσπάθειες αυτές αποσκοπούν επίσης στην ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, την οποία η ΕΕ θεωρεί «την καλύτερη εγγύηση για την κατοχύρωση της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο σε ολόκληρη την Ένωση»⁷.

06 Η Επιτροπή καθιέρωσε διαδικασία για τον προσδιορισμό και την υποστήριξη «έργων κοινού ενδιαφέροντος» (ΕΚΕ) —μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται έργα δικτύων φυσικού αερίου που έχουν τη δυνατότητα να αποφέρουν το μεγαλύτερο διασυνοριακό όφελος στην εσωτερική αγορά φυσικού αερίου της ΕΕ. Ένα από τα οφέλη των έργων αυτών μπορεί να είναι η βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Μεταξύ 2013 και 2021, κάθε διετία εγκρινόταν νέος κατάλογος ΕΚΕ (βλέπε [γράφημα 3](#)). Τα απαριθμούμενα στον κατάλογο αυτό έργα θα απολάμβαναν θεωρητικά κάποια οφέλη, όπως ταχύτερες διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης και εξορθολογισμένες διαδικασίες εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με σκοπό την επίσπευση της κατασκευής τους. Ήταν επίσης επιλέξιμα να λάβουν χρηματοδότηση από τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ), για το στάδιο είτε της μελέτης είτε της κατασκευής⁸.

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1938.

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 347/2013 σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές.

Γράφημα 3 – Αριθμός ΕΚΕ φυσικού αερίου στους πέντε καταλόγους ΕΚΕ

Πηγή: Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER).

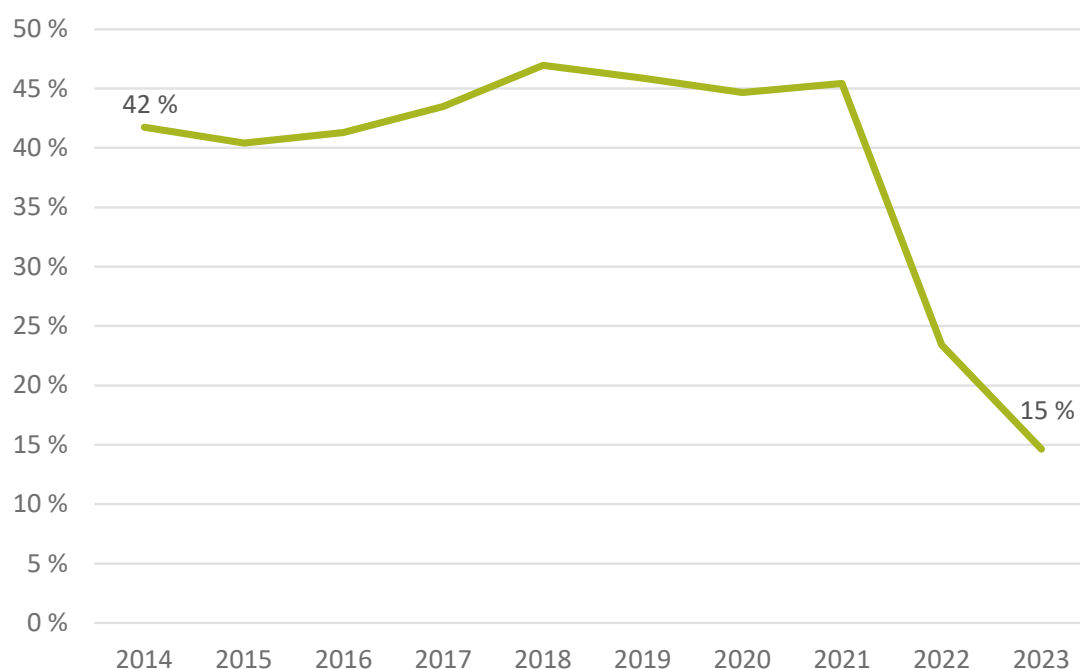
07 Την περίοδο 2014-2020, χρηματοδοτήθηκαν από τον ΜΣΕ με 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ συνολικά 40 ΕΚΕ φυσικού αερίου, εκ των οποίων 18 έλαβαν χρηματοδότηση για το στάδιο της κατασκευής (βλέπε [παράρτημα Ι](#)). Σε ό,τι αφορά την εστίαση της ΕΕ στην ανάπτυξη ενέργειας με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα, θα προστεθούν δύο μόνο ακόμη ΕΚΕ φυσικού αερίου (που θα συνδέουν τη Μάλτα και την Κύπρο με το δίκτυο φυσικού αερίου της ΕΕ), ενώ η διαδικασία επιλογής εφαρμόζεται επί του παρόντος για την επιλογή ΕΚΕ υδρογόνου.

08 Ο κανονισμός για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο αποσκοπεί στη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με τη διακοπή του εφοδιασμού, απαιτώντας από κάθε κράτος μέλος να διαθέτει σχέδιο για τον εφοδιασμό προστατευόμενων πελατών (νοικοκυριά και βασικές κοινωνικές υπηρεσίες) για 30 ημέρες υπό μέσες χειμερινές συνθήκες σε περίπτωση διακοπής της τροφοδοσίας από τον μεγαλύτερο προμηθευτή. Ωστόσο, το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι το πλαίσιο που θέσπισε ο κανονισμός σχετικά με τους κινδύνους δεν μπορούσε να προβλέψει ή να συνηγορήσει ένα γεγονός της κλίμακας και του μεγέθους της κρίσης που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία⁹. Ακόμη και τα κράτη μέλη

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032 σχετικά με την αποθήκευση αερίου.

που είχαν επιλέξει να συμπεριλάβουν στις εθνικές εκτιμήσεις επικινδυνότητας του 2018 την πιθανότητα πλήρους διακοπής της προμήθειας ρωσικού φυσικού αερίου έκριναν εξαιρετικά απίθανο το ενδεχόμενο. Επιπλέον, η ύπαρξη άφθονης και ανταγωνιστικής προσφοράς φυσικού αερίου από μία πηγή αποδυναμώνει κάθε οικονομικό κίνητρο για επενδύσεις στη διαφοροποίηση του εφοδιασμού. Η σταθερή σημασία του ρωσικού φυσικού αερίου για την ΕΕ απεικονίζεται στο [γράφημα 4](#).

Γράφημα 4 – Μερίδιο του ρωσικού φυσικού αερίου στις εισαγωγές φυσικού αερίου της ΕΕ την περίοδο 2014-2022

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat.

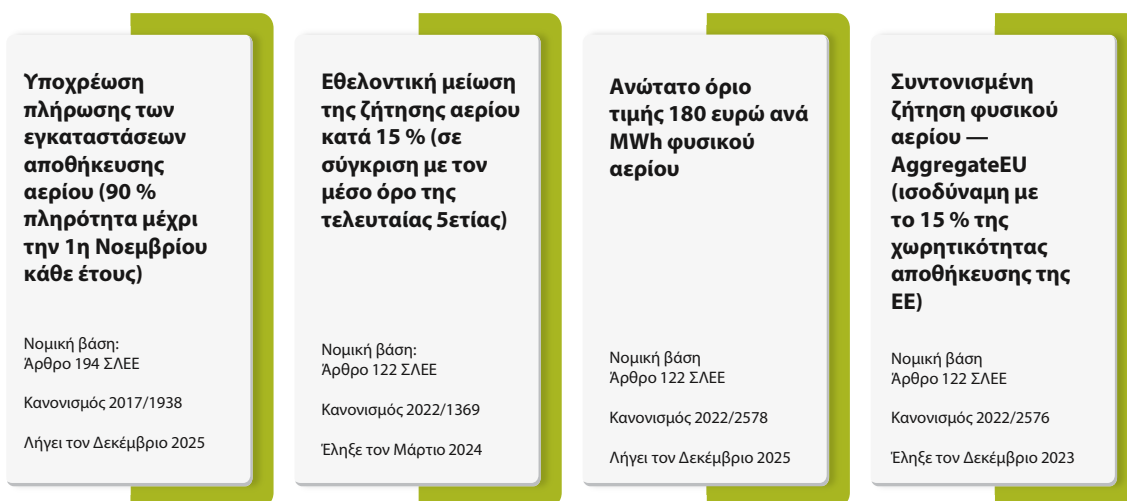
Απόκριση της ΕΕ στην κρίση φυσικού αερίου

09 Ο κανονισμός για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο επιτρέπει στα κράτη μέλη να ενεργοποιούν τρία διαφορετικά επίπεδα κρίσης: «έγκαιρη προειδοποίηση» (είναι πιθανό να σημειωθεί ένα συμβάν), «επιφυλακή» (έχει σημειωθεί διαταραχή αλλά η αγορά είναι ικανή να την αντιμετωπίσει) και «έκτακτη ανάγκη» (ο εφοδιασμός με αέριο είναι ανεπαρκής και απαιτείται η λήψη μέτρων μη βασιζόμενων στην αγορά). Βάσει του κανονισμού, όλα τα κράτη μέλη οφείλουν να καταρτίσουν σχέδιο έκτακτης ανάγκης στο οποίο να περιγράφονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε κάθε επίπεδο κρίσης. Έντεκα κράτη μέλη κήρυξαν επίπεδο κρίσης «έγκαιρης προειδοποίησης» μεταξύ Φεβρουαρίου και Ιουλίου του 2022, αυξάνοντας έτσι τον βαθμό παρακολούθησής τους, ενώ ένα από αυτά κήρυξε επίπεδο «επιφυλακής».

10 Οι συγκεκριμένες κινήσεις των κρατών μελών όπως και τα συναφή μέτρα που ελήφθησαν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού του ΔΟΕ για τη βραχυπρόθεσμη ενεργειακή ασφάλεια, ο οποίος εστιάζει στην ανθεκτικότητα απέναντι σε μια κρίση. Συμπληρωματικά, εντάθηκε η συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς φυσικού αερίου, των εθνικών αρχών και της Επιτροπής μέσω ειδικών φόρουμ που είχαν συγκροτηθεί στο πλαίσιο του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο πριν από την κρίση. Η συνεργασία αυτή διευκόλυνε την –υπό αντίξοες συνθήκες– μετάβαση σε νέες διασυνοριακές ροές φυσικού αερίου που διαμορφώθηκαν εξαιτίας της κρίσης (κυρίως από τα δυτικά προς τα ανατολικά αντί του αντιστρόφου).

11 Δυνάμει της ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο δύναται να εκδίδει κανονισμούς, χωρίς διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε περίπτωση που ανακύψουν σοβαρές δυσκολίες στον εφοδιασμό με ορισμένα προϊόντα, ιδίως στον τομέα της ενέργειας¹⁰. Η ΕΕ τροποποίησε τον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο και εφάρμοσε το άρθρο 122 ΣΛΕΕ προκειμένου να εγκρίνει με συνοπτικές διαδικασίες ορισμένα προσωρινά μέτρα για την αντιμετώπιση της πρόκλησης που δημιουργεί για ολόκληρη την Ευρώπη η σταδιακή διακοπή των εισαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου (βλέπε [γράφημα 5](#)).

Γράφημα 5 – Βασικά προσωρινά μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης του φυσικού αερίου

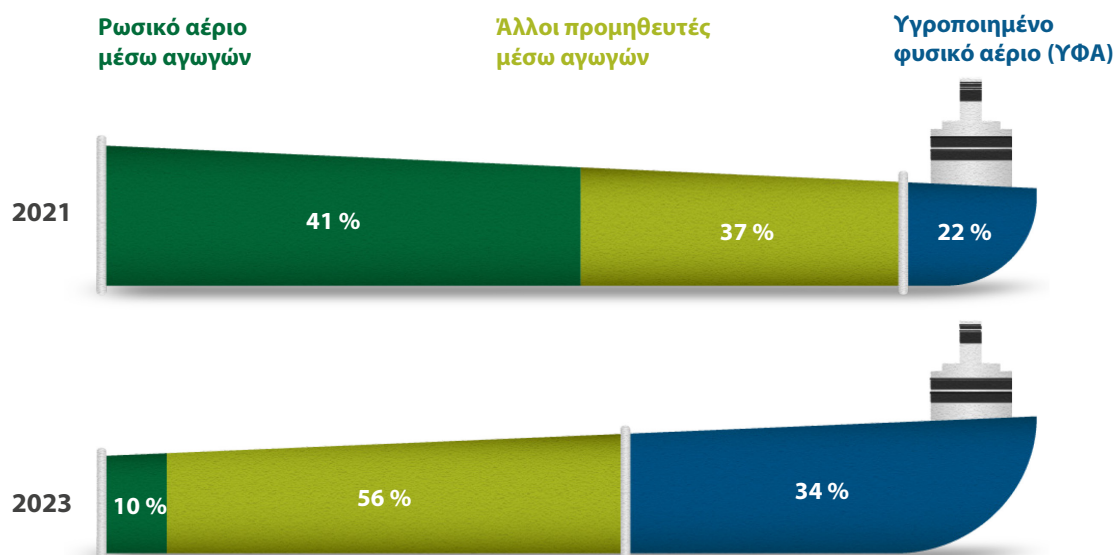

Πηγή: ΕΕΣ.

¹⁰ Άρθρο 122 ΣΛΕΕ.

12 Έως τα τέλη του 2023, η ΕΕ είχε στραφεί επιτυχώς σε άλλες πηγές πλην της Ρωσίας για τον εφοδιασμό της με φυσικό αέριο (βλέπε [γράφημα 6](#)) και οι τιμές σταθεροποιήθηκαν, ανερχόμενες κατά μέσο όρο σε περίπου 45 ευρώ/MWh το 2023 (διπλάσιες σε σχέση με τα προ κρίσης επίπεδα), ενώ επέστρεψαν στα προ κρίσης επίπεδα το πρώτο τρίμηνο του 2024. Καθώς προσαρμόζεται στο νέο τοπίο της ασφάλειας του εφοδιασμού που διαμορφώθηκε συνεπεία της κρίσης, καλείται να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις που συνδέονται με την αυξημένη εξάρτηση από το υγροποιημένο φυσικό αέριο (ΥΦΑ) και την ανάγκη για μέτρα απανθρακοποίησης με τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα.

Γράφημα 6 – Η εξάρτηση της ΕΕ από το φυσικό αέριο που εισάγεται από τη Ρωσία μέσω αγωγών: 2021 έναντι 2023

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat· η εικόνα βασίζεται σε γραφικό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

13 Η παρούσα έκθεση εξετάζει το πλαίσιο πολιτικής και τα μέτρα της ΕΕ για τη στήριξη της ασφάλειας του εφοδιασμού της με φυσικό αέριο. Επιλέξαμε να ασχοληθούμε με το θέμα αυτό λόγω της σημασίας του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα της ΕΕ και της πολύ υψηλής εξάρτησής της από τις εισαγωγές. Η κρίση φυσικού αερίου που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία κατέδειξε τη σημασία της διασφάλισης της ασφάλειας του εφοδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάσαμε κατά πόσον η ΕΕ:

- α) είχε θεσπίσει αποτελεσματικό πλαίσιο για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο, και
- β) πέτυχε τους δεδηλωμένους στόχους των μέτρων της για την αντιμετώπιση της κρίσης.

14 Εξετάσαμε μέτρα της ΕΕ από το 2014, έτος της παράνομης προσάρτησης της Κριμαίας στη Ρωσία, που αποτέλεσε αφορμή για την αναθεώρηση του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, μέχρι τον Νοέμβριο του 2023. Η τελευταία έκθεση ελέγχου μας σχετικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού δημοσιεύθηκε το 2015.

15 Εξετάσαμε τη δράση της Επιτροπής (ΓΔ ENER) και πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις με τις αρμόδιες αρχές της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Πολωνίας. Τα εν λόγω τρία κράτη μέλη αντιπροσωπεύουν από κοινού περίπου το 48 % της κατανάλωσης φυσικού αερίου της ΕΕ και αντιμετωπίζουν σειρά προκλήσεων όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού λόγω της γεωγραφικής θέσης τους και των πηγών από τις οποίες εξαρτώνται για την προμήθεια φυσικού αερίου.

16 Συγκεντρώσαμε στοιχεία με τους εξής τρόπους:

- ο επισκόπηση βάσει εγγράφων των κανονισμών της ΕΕ, των κατευθυντήριων γραμμών και των δραστηριοτήτων αναφοράς στοιχείων της Επιτροπής, καθώς και των στατιστικών και των αξιολογήσεων της·
- ο επισκόπηση και ανάλυση των εγγράφων που υπέβαλαν και τα 27 κράτη μέλη βάσει του κανονισμού 2017/1938, στα οποία περιλαμβάνονται οι κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας που εκπονούνται από περιφερειακές ομάδες κινδύνου, καθώς και τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ)·

- συνεντεύξεις με την Επιτροπή και τις αρχές των κρατών μελών·
- ανάλυση των συστημάτων της διαδικασίας επιλογής έργων κοινού ενδιαφέροντος (δεν ελέγχθηκαν μεμονωμένα έργα)·
- έρευνα απευθυνόμενη στους εκπροσώπους των κρατών μελών στην ομάδα συντονισμού για το φυσικό αέριο, μια συμβουλευτική ομάδα που συντονίζει τα μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού.

17 Τα αποτελέσματα του εν προκειμένω ελέγχου έχουν σημασία στο πλαίσιο της εν εξελίξει ανάπτυξης της πολιτικής της ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο, ιδίως στο πλαίσιο ενδεχόμενης επανεξέτασης του κανονισμού 2017/1938.

Παρατηρήσεις

Το πλαίσιο της ΕΕ κάλυψε, αν και ανισομερώς, όλες τις πτυχές της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο

18 Η Επιτροπή δεν διαθέτει επίσημο ορισμό της ασφάλειας του εφοδιασμού. Ο ορισμός της ασφάλειας εφοδιασμού που δίνει ο ΔΟΕ βασίζεται στη διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας. Σύμφωνα με τον ΔΟΕ, η μακροπρόθεσμη διάσταση της ασφάλειας του εφοδιασμού εστιάζει σε έγκαιρες επενδύσεις για τη διασφάλιση ενεργειακού εφοδιασμού που συμβαδίζουν με την οικονομική ανάπτυξη και τις περιβαλλοντικές ανάγκες. Αξιολογήσαμε κατά πόσον το πλαίσιο της ΕΕ για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο επιτυγχάνει τον στόχο αυτόν, και αν καθιστά δυνατή ταυτόχρονα τη συνεργασία και την αλληλεγγύη που αποτελούν κατευθυντήριες αρχές της πολιτικής της στον τομέα. Αυτά που αναμέναμε να διαπιστώσουμε είναι ότι:

- το πλαίσιο για την ασφάλεια εφοδιασμού της ΕΕ με το φυσικό αέριο καλύπτει με σαφήνεια τόσο τη διαθεσιμότητα όσο και την οικονομική προσιτότητα·
- τα παραδοτέα που απαιτούνται από τον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο αποφέρουν προστιθέμενη αξία για την ασφάλεια εφοδιασμού σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο·
- η διαδικασία επιλογής ΕΚΕ φυσικού αερίου εστίασε στον απαραίτητο βαθμό στην ασφάλεια εφοδιασμού και ήταν επωφελής για αυτήν·
- σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη δέσμευση, τη χρήση και την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ.

Η ΕΕ βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της ανάπτυξης ενός πλαισίου οικονομικής προσιτότητας που θα συμπληρώνει το πλαίσιο της για τη διαθεσιμότητα

19 Η Επιτροπή έχει εντάξει την οικονομική προσιτότητα στους βασικούς στόχους της προσέγγισής της όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού **εδώ και πάνω από μία 20ετία** και από το 2015 έχει επανειλημμένα τονίσει τη σημασία της οικονομικά προσιτής ενέργειας στις **εκθέσεις της για την κατάσταση της ενεργειακής ένωσης**. Η διαθεσιμότητα και η οικονομική προσιτότητα του φυσικού αερίου είναι έννοιες αλληλένδετες, στον βαθμό που τα μέτρα για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας

(διαφοροποίηση, ολοκλήρωση της αγοράς) μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομική προσιτότητα. Πρόκειται για την κατευθυντήρια λογική της προσέγγισης που υιοθετεί η ΕΕ όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού. Τα δε αποτελέσματά της έχουν υπάρξει θετικά, όπως καταδείχθηκε και κατά τη διάρκεια της κρίσης που προκλήθηκε από την ταχεία σταδιακή διακοπή της προμήθειας του ρωσικού φυσικού αερίου.

20 Η ροή του φυσικού αερίου από τα δυτικά προς τα ανατολικά (αντί από τα ανατολικά προς τα δυτικά, όπως συνηθιζόταν) κατέστη δυνατή χάρη στις υποχρεωτικές προσαρμογές στους περισσότερους διασυνοριακούς αγωγούς στην ΕΕ, ώστε να εξασφαλιστεί η ικανότητα αμφίδρομης ροής¹¹. Με τους χρηματοδοτούμενους από την ΕΕ αγωγούς συνδέθηκαν επίσης στο δίκτυο κράτη μέλη τα οποία είτε προηγουμένως δεν είχαν πρόσβαση στην αγορά φυσικού αερίου της ΕΕ είτε έτσι μείωσαν την εξάρτησή τους από έναν μόνο προμηθευτή (βλέπε [παράρτημα Ι](#)). Τα μέτρα αυτά ελήφθησαν ακριβώς επειδή η Επιτροπή και τα κράτη μέλη αναγνώρισαν τους κινδύνους, μεταξύ άλλων και για την οικονομική προσιτότητα, που ενέχει η εξάρτηση από έναν μόνο προμηθευτή. Δύο από τους τρεις δείκτες της Επιτροπής για την ασφάλεια εφοδιασμού επικεντρώνονται σε αυτή την πτυχή: ο ένας μετρά τη συγκέντρωση των προμηθευτών και ο άλλος τη συνολική εξάρτηση από τις εισαγωγές φυσικού αερίου¹².

21 Η Επιτροπή μοντελοποίησε τις επιπτώσεις μιας διακοπής της προμήθειας ρωσικού φυσικού αερίου το 2014 και προέβλεψε ορθά ότι [η ανάγκη αντικατάστασης των ποσοτήτων θα συνοδευτεί από αυξήσεις των τιμών που θα οδηγήσουν στην εισαγωγή σημαντικών πρόσθετων όγκων ΥΦΑ](#). Δεν μοντελοποίησε ούτε υπολόγισε ποτέ την έκταση των εν λόγω αυξήσεων τιμών ή τον αντίκτυπό τους στους καταναλωτές και στην ανταγωνιστικότητα. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, η μεταβλητότητα των τιμών είναι ένας από τους παράγοντες κινδύνου που πρέπει να συνεκτιμούν τα κράτη μέλη, κατά περίπτωση. Σε 11 από τις εθνικές εκτιμήσεις επικινδυνότητας του 2018 ο παράγοντας αυτός είχε ληφθεί υπόψη. Δεν εξετάστηκαν καθόλου τυχόν προκλήσεις που συνεπάγεται όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα, ενώ δεν προβλεπόταν σχετική απαίτηση στον κανονισμό. Αντίστοιχα, ο κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος των σεναρίων κινδύνου που είχαν προσδιορίσει τα κράτη μέλη είχε εξεταστεί μόνο σε μία από τις 12 κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας του 2018, παρότι επρόκειτο για απαίτηση του κανονισμού. Το 2021, η Επιτροπή επισήμανε τη συσχέτιση μεταξύ της έλλειψης εφοδιασμού με φυσικό αέριο από τη Ρωσία και των αυξημένων τιμών,

¹¹ Άρθρο 5 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2017/1938](#).

¹² [Energy Union indicators webtool scoreboard](#), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (6 Νοεμβρίου 2023).

υπογραμμίζοντας ότι από την κατάσταση αυτή επηρεάζονται περισσότερο «[οι ενεργειακά φτωχοί και τα νοικοκυριά χαμηλού και μετρίου-χαμηλού εισοδήματος](#)». Η δήλωση αυτή δείχνει ότι η Επιτροπή αντιλαμβάνεται τη διαφορά μεταξύ όσων πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και εκείνων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες που συνδέονται με την οικονομική προσιτότητα.

22 Πριν από την κρίση, η οικονομική προσιτότητα ήταν μια έννοια που είχε συλληφθεί και χρησιμοποιούνταν κυρίως όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Ο κανονισμός του 2018 που προβλέπει την κατάρτιση των ΕΣΕΚ απαιτεί από τα κράτη μέλη να υπολογίζουν τον αριθμό των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και, εφόσον συντρέχει ανάγκη, να καταρτίζουν σχέδιο για τη μείωσή της¹³. Επί συνόλου 27 ΕΣΕΚ, τα 21 δεν περιλάμβαναν ορισμό της ενεργειακής φτώχειας. Η συχνότερη κριτική που δέχονταν από την Επιτροπή τα κράτη μέλη όσον αφορά την προσέγγισή τους στην ενεργειακή φτώχεια ήταν ότι δεν διέθεταν στόχους ή τιμές-στόχο προκειμένου να καθίσταται δυνατή η αξιολόγηση της προόδου που έχουν σημειώσει για την αντιμετώπισή της. Από την ανάλυση στην οποία υποβάλαμε τα 17 επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή το 2023 προέκυψε ότι 11 κράτη μέλη διαθέτουν πλέον δικό τους ορισμό για την ενεργειακή φτώχεια ή/και δείκτες για τη μέτρησή της. Η οικονομική προσιτότητα αναφέρεται συχνά ως στόχος τόσο στα αρχικά ΕΣΕΚ του 2019 όσο και στις επικαιροποιήσεις του 2023, χωρίς όμως να προβλέπεται σχετικός ορισμός ή τρόπος μέτρησης. Οι προσεγγίσεις που υιοθετούνται για την αντιμετώπιση της κρίσης όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα της ενέργειας και την ενεργειακή φτώχεια ποικίλλουν ανά την ΕΕ¹⁴. Ενδεικτικά παραδείγματα τέτοιων διαφορών εντοπίσαμε στα τρία κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις (βλέπε [γράφημα 7](#)).

¹³ Άρθρο 3 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2018/1999](#).

¹⁴ [National fiscal policy responses to the energy crisis](#), Bruegel (22 Φεβρουαρίου 2024).

Γράφημα 7 – Παραδείγματα διαφορετικών τρόπων απόκρισης στην πρόκληση της οικονομικής προσιτότητας του φυσικού αερίου και της ενεργειακής φτώχειας που αντιμετωπίζουν οι οικιακοί καταναλωτές στη Γερμανία, την Ιταλία και την Πολωνία

	Γερμανία	Πολωνία	Ιταλία
Γενικό ανώτατο όριο τιμών για τα νοικοκυριά	Ναι 0,12 ευρώ/KWh (για το 80 % της κατανάλωσης των νοικοκυριών το 2022) το 2023	Ναι 200,17 PLN (46,30 ευρώ)/MWh το 2022 και το 2023	Όχι
Κόστος του ανώτατου ορίου τιμών για τις κυβερνήσεις	9,7 δισ. ευρώ (ελάφρυνση στις τιμές του φυσικού αερίου για τα νοικοκυριά και τις ΜΜΕ) για το 2023	30 δισ. PLN / 6,87 δισ. ευρώ για όλο το 2022 και το 2023	μ.δ.
Στοχευμένη στήριξη νοικοκυριών	Ναι Το 2022 εφάπαξ επίδομα θέρμανσης ύψους 230-270 ευρώ για ομάδες χαμηλού εισοδήματος (2,1 εκατ. πολίτες και κόστος ~380 εκατ. ευρώ). εφαρμόστηκε εκ νέου το 2023	Ναι Τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος έλαβαν επιστροφές ΦΠΑ για την προμήθεια φυσικού αερίου το 2023. Η στήριξη κόστισε περίπου 24 εκατ. PLN (5,5 εκατ. ευρώ).	Ναι Τα νοικοκυριά με εισόδημα κάτω των 15 000 ευρώ λαμβάνουν αυτόματη έκπτωση στους λογαριασμούς τους, που ισοδυναμεί με το 15 % των ετήσιων δαπανών μιας μέσης οικογένειας για φυσικό αέριο. Το 2023, επωφελήθηκε από την έκπτωση το 14 % των οικιακών καταναλωτών.
Επίσημος ορισμός της ενεργειακής φτώχειας στα κράτη μέλη	Όχι	Ναι	Όχι
Επίσημες πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια	Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία της κυβέρνησης	10,5 % (2021)	Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία της κυβέρνησης

Πηγή: ΕΕΣ.

23 Μολονότι η Επιτροπή έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει τη σημασία της οικονομικής προσιτότητας της ενέργειας, δεν έχει προβλέψει σχετικό ορισμό ή τρόπο μέτρησής της, ούτε είχε μεριμνήσει για ένα πλαίσιο που να την καλύπτει με σαφήνεια, μέχρις ότου ενέσκηψε η κρίση. Στην ανακοίνωσή της του 2020 σχετικά με τις τιμές και το κόστος της ενέργειας στην ΕΕ, αναφέρεται ότι οι τιμές χονδρικής του φυσικού αερίου κυμάνθηκαν μεταξύ 10 και 40 ευρώ/MWh την περίοδο 2015-2019, χωρίς ωστόσο να γίνεται οποιαδήποτε μνεία στην οικονομική προσιτότητα του συγκεκριμένου εύρους τιμών¹⁵. Τον Μάρτιο του 2023, η Επιτροπή ακολούθησε τις προσδοκίες της αγοράς για τιμές φυσικού αερίου ίσες με 50 ευρώ/MWh ή χαμηλότερες για το υπόλοιπο έτος, και προειδοποίησε ότι με αυτό το επίπεδο τιμών η επίτευξη της μείωσης της ζήτησης δεν θα ήταν εύκολο εγχείρημα¹⁶. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ότι τα 50 ευρώ/MWh θα ήταν ενδεχομένως ένα όριο πάνω από το οποίο τα νοικοκυριά και η βιομηχανία διαμορφώνουν διαφορετική συμπεριφορά. Η Επιτροπή δεν υπέδειξε πάντως ότι το συγκεκριμένο όριο είναι όριο οικονομικής προσιτότητας.

24 Το 2020, η Επιτροπή τόνισε τη μειωμένη έκθεση της ΕΕ «[στις ασταθείς διεθνείς αγορές ενεργειακών προϊόντων](#)», επισημαίνοντας ότι οι τιμές του φυσικού αερίου ήταν χαμηλότερες στην Ευρώπη από ό,τι στις χώρες της Ομάδας των 20 (G20) που βασιζονται στις εισαγωγές ΥΦΑ (Κίνα, Νότια Κορέα και Ιαπωνία). Η κατάσταση έχει πλέον αλλάξει, καθώς έχει ενταθεί η εξάρτηση της ΕΕ από το ΥΦΑ, ένα προϊόν που αποτελεί αντικείμενο εμπορίου σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυξάνεται έτσι ο κίνδυνος διαρθρωτικά υψηλότερων τιμών και αυξημένης αστάθειας, δεδομένης της στενότητας της αγοράς. Δεδομένου του νέου αυτού τοπίου που διαμορφώνεται για την ασφάλεια του εφοδιασμού, η ΕΕ θα πρέπει, κατά την ανάλυση της ασφάλειας του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και την οργάνωση της απόκρισής της, να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στο ζήτημα της οικονομικής προσιτότητας, παράλληλα με το λεπτομερές της έργο όσον αφορά τη διαθεσιμότητα.

¹⁵ COM(2020) 951.

¹⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με τίτλο «Analysis of coordinated demand reduction measures for gas», SWD(2023) 63.

25 Εξαιτίας της κρίσης επιταχύνθηκε η ανάπτυξη σειράς πολιτικών, οι οποίες από κοινού διαμορφώνουν ένα πλαίσιο που αποσαφηνίζει περαιτέρω την προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα της ενέργειας (και συνακολούθως του φυσικού αερίου). Στα σχετικά μέτρα περιλαμβάνονται:

- ο ορισμός της ενεργειακής φτώχειας στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση (2023/1791) (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).
- ο καθορισμός κατώτατου ορίου για την επιδότηση από τα κράτη μέλη των λογαριασμών ενέργειας των νοικοκυριών και των ΜΜΕ στις προτάσεις [κανονισμών για τη μεταρρύθμιση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ](#).
- ο καθορισμός του ανώτατου ορίου τιμής του φυσικού αερίου στα 180 ευρώ/MWh [για τις τιμές επόμενου μήνα στο ολλανδικό χρηματιστήριο φυσικού αερίου [Title Transfer Facility (TTF)].

Πλαίσιο 1 – Ορισμός της ΕΕ για την ενεργειακή φτώχεια

Ως «ενεργειακή φτώχεια» νοείται η έλλειψη πρόσβασης ενός νοικοκυριού σε απαραίτητες ενεργειακές υπηρεσίες, όταν οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχουν βασικά επίπεδα και αξιοπρεπή πρότυπα διαβίωσης και υγείας, συμπεριλαμβανομένων της επαρκούς θέρμανσης, του ζεστού νερού, της ψύξης, του φωτισμού και της ενέργειας τροφοδοσίας ηλεκτρικών συσκευών, στο σχετικό εθνικό πλαίσιο, την υφιστάμενη εθνική κοινωνική πολιτική και άλλες σχετικές εθνικές πολιτικές, η οποία προκαλείται από συνδυασμό παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων, τουλάχιστον, της οικονομικής αδυναμίας, του ανεπαρκούς διαθέσιμου εισοδήματος, των υψηλών ενεργειακών δαπανών και της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών.

Πηγή: Οδηγία 2023/1791/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση.

26 Τα στοιχεία αυτά δημιουργούν ένα πλαίσιο οικονομικής προσιτότητας τριών επιπέδων, με διαφορετικό βαθμό παρέμβασης η καθεμία. Η ενεργειακή φτώχεια βάλλει την οικονομική προσιτότητα στον μεγαλύτερο βαθμό, πλήττοντας το 9,3 % του πληθυσμού της ΕΕ το 2022, και, ως εκ τούτου, αποτέλεσε το επίκεντρο των περισσότερων δράσεων της ΕΕ και των κρατών μελών που σχετίζονται την οικονομική προσιτότητα. Μάλιστα, το 2023 διατυπώνεται ο πρώτος ορισμός του όρου στην ιστορία της ΕΕ. Επίσης, με τον καθορισμό κατώτατου ορίου για την επιδότηση των λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας των νοικοκυριών στα κράτη μέλη, η ΕΕ καθιερώνει στην πράξη ένα *de facto* όριο οικονομικής προσιτότητας. Τέλος, το ανώτατο όριο τιμών συνίσταται στον καθορισμό της τιμής χονδρικής πώλησης του φυσικού αερίου πάνω από την οποία η ΕΕ θεωρεί ότι οι τιμές της αγοράς είναι μη προσιτές ή μη

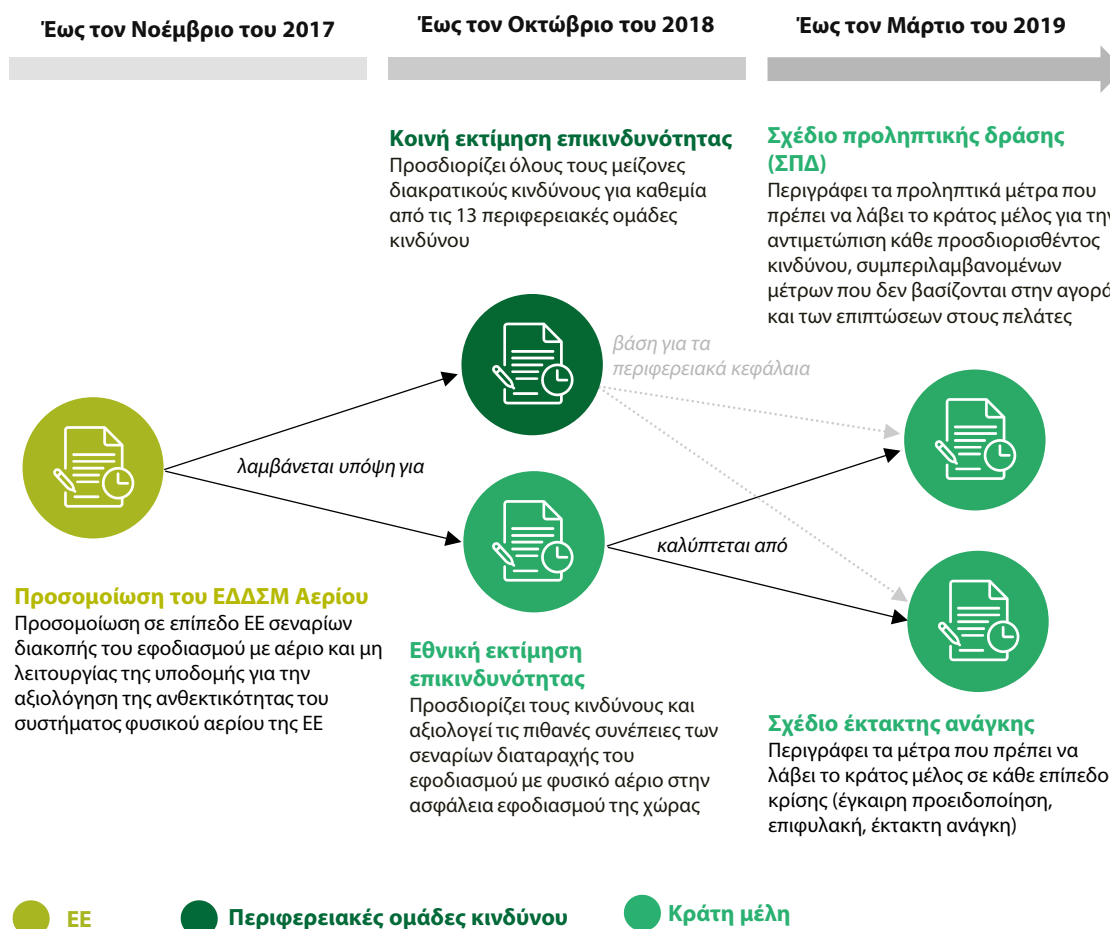
βιώσιμες. Το εν λόγω πλαίσιο πολιτικής εξακολουθεί να μην προβλέπει λεπτομερή εξέταση και ανάλυση ορισμένων καθοριστικών παραγόντων που συντείνουν στην οικονομική προσιτότητα και των δυσκολιών που συνδέονται με ορισμένα βασικά παραδοτέα της ΕΕ (ανάλυση της ασφάλειας εφοδιασμού σε επίπεδο ΕΕ, ΕΣΕΚ και εκτιμήσεις επικινδυνότητας των κρατών μελών).

Η αρχιτεκτονική της ασφάλειας εφοδιασμού που διαμορφώθηκε με τον κανονισμό 2017/1938 ενθάρρυνε τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, αλλά παρουσίαζε ελλείψεις σε σχέση με βασικά παραδοτέα της

Η διαδικασία που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη σχετικά με την υποβολή των σχεδίων προληπτικής δράσης και των σχεδίων έκτακτης ανάγκης είναι αναποτελεσματική και έχει αμφίβολη προστιθέμενη αξία

27 Ο κανονισμός για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο εξουσιοδοτεί το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Φυσικού Αερίου (ΕΔΔΣΜ Αερίου) να διενεργεί ανά τετραετία προσομοίωση των σεναρίων διακοπής του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και μη λειτουργίας της υποδομής σε επίπεδο ΕΕ. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα αυτής της προσομοίωσης κατά την κατάρτιση των κύριων παραδοτέων της αρχιτεκτονικής της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο της ΕΕ (βλέπε [γράφημα 8](#)): πρόκειται για εθνικές και κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας, οι οποίες στη συνέχεια χρησιμοποιούνται στα σχέδια προληπτικής δράσης (ΣΠΔ) και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης. Συνολικά, στόχος των εν λόγω παραδοτέων είναι η καθοδήγηση και η οργανωτική διάρθρωση των δράσεων των κρατών μελών σε περίπτωση κρίσης της ασφάλειας εφοδιασμού, τόσο προληπτικά όσο και για την αντιμετώπισή της.

Γράφημα 8 – Πρώτος κύκλος παραδοτέων βάσει του κανονισμού του 2017 για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του κανονισμού 2017/1938.

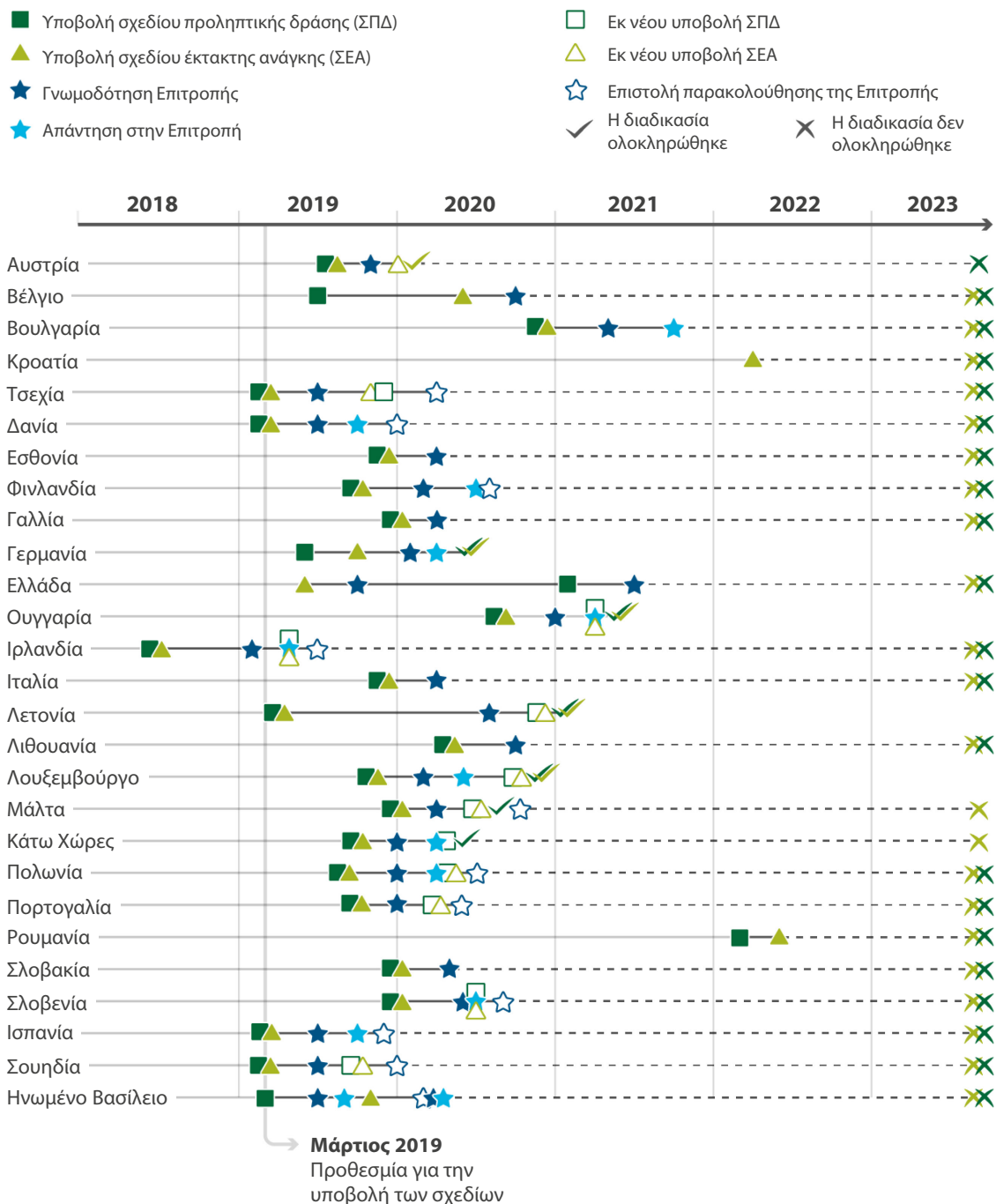
28 Η Επιτροπή αξιολογεί τα ΣΔΠ και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης των κρατών μελών με βάση τις απαιτήσεις που ορίζονται στον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο και εκδίδει γνώμη για κάθε κράτος μέλος με συγκεκριμένα σημεία και συστάσεις σε σχέση με τις εν λόγω απαιτήσεις. Τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη αυτά τα σημεία και τις συστάσεις στα τελικά τους σχέδια.

29 Τα κράτη μέλη όφειλαν να υποβάλουν τα σχέδιά τους στην Επιτροπή το 2019 και 25 από τα 28 (συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου) συμμορφώθηκαν. Η Κροατία και η Ρουμανία δεν υπέβαλαν σχέδιο, με αποτέλεσμα να κινηθεί διαδικασία επί παραβάσει εναντίον τους, ενώ η Κύπρος εξαιρείται, επειδή δεν χρησιμοποιεί φυσικό αέριο. Η Επιτροπή ζήτησε τροποποιήσεις και από τα 25 κράτη μέλη που υπέβαλαν σχέδια, καθώς αυτά δεν συμμορφώνονταν πλήρως με τις απαιτήσεις του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο (βλέπε [γράφημα 9](#)). Έξι κράτη μέλη δεν απάντησαν στη γνώμη της Επιτροπής, η οποία από τη μεριά της δεν επεδίωξε κάποια περαιτέρω επικοινωνία. Τα υπόλοιπα 19 κράτη μέλη είτε απάντησαν

στη γνώμη της Επιτροπής με επιστολή, στην οποία εξηγούσαν τους λόγους για τη μη επικαιροποίηση των σχεδίων τους, είτε υπέβαλαν εκ νέου επικαιροποίηση τουλάχιστον ενός από τα σχέδια. Στη συνέχεια, ζητήθηκε από έντεκα κράτη μέλη να προβούν σε περαιτέρω επικαιροποιήσεις, ωστόσο κανένα δεν ανταποκρίθηκε.

30 Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι 18 κράτη μέλη δεν είχαν ολοκληρώσει ούτε τα ΣΠΔ τους ούτε τις διαδικασίες επικαιροποίησης του σχεδίου έκτακτης ανάγκης, ενώ δύο δεν είχαν υποβάλει κανένα στοιχείο (βλέπε [γράφημα 9](#)). Επιπλέον, παρατηρήσαμε ότι η Επιτροπή είχε δημοσιεύσει προηγούμενες εκδόσεις των σχεδίων στην περίπτωση τριών κρατών μελών, παρότι αυτά είχαν έκτοτε υποβάλει επικαιροποιήσεις. Το γεγονός ότι συχνά η διαδικασία παρέμενε ανολοκλήρωτη παρά τις πολυάριθμες ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής υποδηλώνει ότι η ίδια η διαδικασία ήταν επαχθής και αναποτελεσματική. Εγείρονται επίσης ερωτήματα σχετικά με την προστιθέμενη αξία αυτών των παραδοτέων και τη χρησιμότητά τους για την προώθηση της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την ΕΕ στο σύνολό της.

Γράφημα 9 – Χρονοδιάγραμμα του πρώτου κύκλου υποβολής των σχεδίων προληπτικής δράσης και έκτακτης ανάγκης και εξέτασής τους από την Επιτροπή (2019)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει εγγράφων που παρέσχε η Επιτροπή.

31 Σύμφωνα με τον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, ο κύκλος υποβολής των σχεδίων και αξιολόγησης της Επιτροπής πρέπει να επαναλαμβάνονται ανά τετραετία. Οι νέες εκδόσεις έπρεπε να έχουν υποβληθεί μέχρι τον Μάρτιο του 2023. Η πλειονότητα των κρατών μελών καθυστέρησε να υποβάλει τα

ΣΠΔ και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης. Τον Ιούνιο του 2023, η Επιτροπή δρομολόγησε 26 διαδικασίες «EU pilot» (προκαταρκτικές διαδικασίες επί παραβάσει) ζητώντας να της υποβληθούν τα εκπρόθεσμα σχέδια. Έως τις 15 Ιανουαρίου 2024, της είχαν υποβληθεί 23 ΣΠΔ και 25 σχέδια έκτακτης ανάγκης.

32 Αν και η διαδικασία επικαιροποίησης του 2023 συνέπεσε με τον συνεχιζόμενο πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι καθυστερήσεις αυτές προβληματίζουν ως προς το ποιος είναι, εν τέλει, ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί ο στόχος των εν λόγω παραδοτέων, χωρίς αδικαιολόγητη διοικητική επιβάρυνση. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίο να συζητηθεί η μεταρρύθμιση της διαδικασίας υποβολής στοιχείων από τα κράτη μέλη, ώστε να καταστεί λιγότερο επαχθής και να εξασφαλιστούν εκροές υψηλότερης ποιότητας¹⁷.

Οι περιφερειακές ομάδες κινδύνου προωθούν τη συνεργασία, αλλά δεν επιτυγχάνουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα

33 Η δομή της περιφερειακής συνεργασίας καθορίζεται στον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, ο οποίος ορίζει 13 «ομάδες κινδύνου για τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο» βάσει των διαδρόμων εφοδιασμού της ΕΕ. Τα κράτη μέλη συνεργάζονται στο πλαίσιο των ομάδων αυτών για την εκπόνηση κοινών εκτιμήσεων επικινδυνότητας που καλύπτουν κάθε συναφή παράγοντα κινδύνου (φυσικές καταστροφές, τεχνολογικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς κινδύνους κ.λπ.). Επικεφαλής κάθε ομάδας κινδύνου τίθεται σε εθελοντική βάση ένα κράτος μέλος. Το 2018 η Επιτροπή παρείχε υποστήριξη σε τέσσερις ομάδες κινδύνου (Λευκορωσία, Λιβύη, διαβαλκανική και Ουκρανία), με τη μοντελοποίηση σειράς σεναρίων κινδύνου. Αυτή καθαυτή η ύπαρξη ομάδων κινδύνου προωθεί την περιφερειακή συνεργασία, η οποία αποτελεί «κατευθυντήρια αρχή» του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο.

34 Διαπιστώσαμε σημαντικές διαφορές μεταξύ των 13 ομάδων κινδύνου, τόσο στις εισροές όσο και στις εκροές. Αρκετά κράτη μέλη δεν παρείχαν τα απαιτούμενα για την ανάλυση της επικινδυνότητας δεδομένα. Οι πρώτες κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας έπρεπε να έχουν καταρτιστεί έως την 1η Οκτωβρίου 2018. Μόνο μία ομάδα κινδύνου υπέβαλε εγκαίρως την κοινή εκτίμηση επικινδυνότητάς της, ενώ δύο (η ομάδα του Νότιου διαδρόμου μεταφοράς φυσικού αερίου και αυτή της Ανατολικής Μεσογείου) δεν είχαν συσταθεί, καθώς δεν υπήρχε ακόμη η σχετική υποδομή. Η Επιτροπή διαδραμάτισε υποστηρικτικό ρόλο στην ανάπτυξη των κοινών εκτιμήσεων επικινδυνότητας και τις αξιολόγησε με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: κανόνες για την

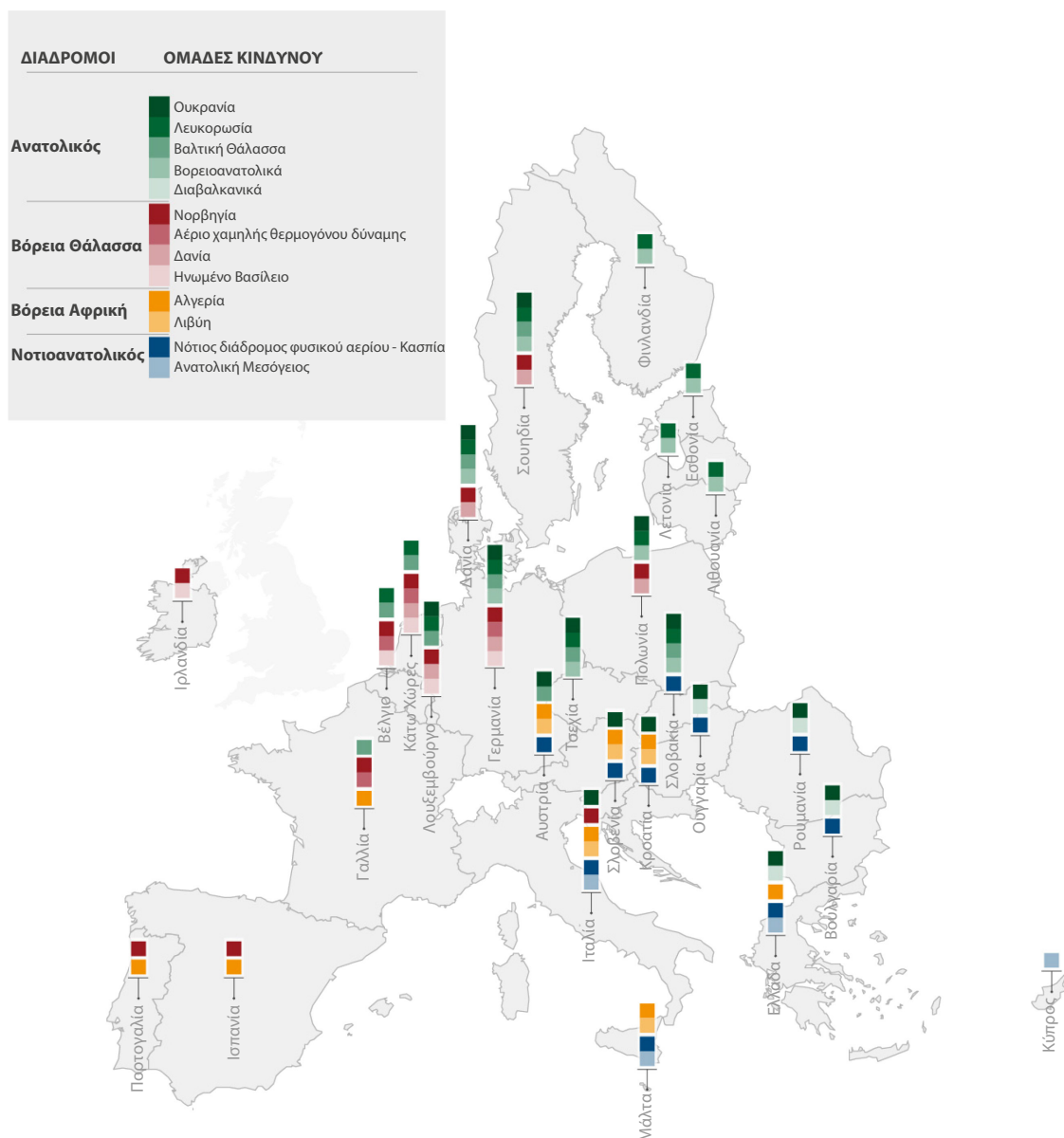
¹⁷ «Commission assessment of the Gas Security of Supply Regulation», [SWD\(2023\) 323](#).

υποδομή, κανόνας για τον εφοδιασμό, εκτίμηση και ανάλυση επικινδυνότητας, περιφερειακή συνεργασία. Βάσει της αξιολόγησής της, έκρινε ότι όλες οι κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας παρουσίαζαν ελλείψεις σε πολλά σημεία. Δεν εντοπίσαμε στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι οι ομάδες κινδύνου είχαν λάβει υπόψη τους την αξιολόγηση των κοινών εκτιμήσεων επικινδυνότητας από την Επιτροπή.

35 Τόσο η συνεισφορά στην εκπόνηση των κοινών εκτιμήσεων επικινδυνότητας, όσο και η ηγεσία των ομάδων κινδύνου απαιτούν σημαντική προσπάθεια από μέρους των εθνικών αρχών. Ένα ακόμη ζήτημα είναι ότι τα περισσότερα κράτη μέλη συμμετέχουν σε περισσότερες ομάδες κινδύνου, που μπορεί να φτάνουν μέχρι και τις έξι ή οκτώ στον αριθμό (βλέπε [γράφημα 10](#)). Η διοικητική ικανότητα που απαιτεί το έργο αυτό από τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συνεκτιμάται υπό το πρίσμα των υπόλοιπων παραδοτέων του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο (βλέπε σημεία [27-32](#)). Η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι η έλλειψη διοικητικής ικανότητας δυσχεραίνει τον συντονισμό των ομάδων κινδύνου και τη διενέργεια εκτιμήσεων επικινδυνότητας¹⁸.

¹⁸ Αυτόθι.

Γράφημα 10 – Σύνθεση περιφερειακών ομάδων κινδύνου

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του κανονισμού 2017/1938.

36 Ο κύκλος εργασιών για τις κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας επαναλαμβάνεται κάθε τέσσερα έτη. Τα νέα έγγραφα έπρεπε να έχουν υποβληθεί έως την 1η Οκτωβρίου 2022. Μέχρι τα τέλη του 2023, είχαν υποβάλει κοινή εκτίμηση επικινδυνότητας όλες οι ομάδες κινδύνου εκτός από τη βορειοανατολική (κανένα κράτος μέλος δεν προσφέρθηκε να ηγηθεί της ομάδας) και την ομάδα της Ανατολικής Μεσογείου (δεν υπάρχει ακόμη η υποδομή ώστε να μπορεί να ξεκινήσει η ομάδα να λειτουργεί). Η Επιτροπή παρείχε υποστήριξη σε εννέα από τις 13 ομάδες κινδύνου, εφόσον δύο δεν ζήτησαν υποστήριξη και άλλες δύο δεν διέθεταν ακόμη υποδομή σε λειτουργία. Διαπιστώσαμε ότι οι επικαιροποιημένες κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας ήταν επί της ουσίας μια άσκηση μοντελοποίησης υπό την

καθοδήγηση της Επιτροπής, με επίκεντρο την πλήρη διακοπή προμήθειας ρωσικού φυσικού αερίου.

37 Βάσει του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, τα ΣΠΔ και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης πρέπει να περιλαμβάνουν ενότητα αφιερωμένη στην «περιφερειακή διάσταση» της ασφάλειας εφοδιασμού, και ιδίως πληροφορίες σχετικά με κοινά μέτρα και μηχανισμούς συνεργασίας (βλέπε σημεία [27-32](#)). Οι πτυχές αυτές θα πρέπει να συμφωνούνται στο πλαίσιο της εκάστοτε ομάδας κινδύνου, ώστε να διασφαλίζεται η συνέπεια των πληροφοριών που παρουσιάζονται στα περιφερειακά κεφάλαια των εθνικών σχεδίων των κρατών μελών. Από την εξέταση των ΣΠΔ και των σχεδίων έκτακτης ανάγκης του 2019 προέκυψε ότι τα περιφερειακά κεφάλαια διέφεραν σημαντικά ως προς την ποιότητα και το περιεχόμενό τους, τόσο μεταξύ κρατών μελών όσο και μεταξύ περιφερειακών ομάδων κινδύνου, ενώ συχνά απουσίαζαν χρήσιμες συνεισφορές από μία ή περισσότερες ομάδες κινδύνου.

38 Το γεγονός ότι οι περιφερειακές ομάδες κινδύνου δεν συνεισέφεραν τις απαιτούμενες πληροφορίες για την εκπόνηση των εθνικών σχεδίων εγείρει ερωτηματικά σχετικά με την προστιθέμενη αξία των εργασιών τους. Η Επιτροπή αναγνώρισε, αφενός, ότι ιδίως τα σχέδια έκτακτης ανάγκης δεν διέθεταν συμφωνημένα σε περιφερειακό επίπεδο μέτρα για την αντιμετώπιση περιφερειακών κρίσεων και, αφετέρου, ότι, γενικότερα, ήταν ανεπαρκής η εστίαση στην περιφερειακή διάσταση¹⁹. Η Επιτροπή αναγνώρισε επίσης ότι «[ο]ι μακροχρόνιες διαταραχές ενέχουν ακόμη τον κίνδυνο μη συντονισμένης δράσης των κρατών μελών, απειλώντας να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια του εφοδιασμού στα γειτονικά κράτη μέλη»²⁰. Σύμφωνα με την ανάλυσή μας σχετικά με τα παραδοτέα των κρατών μελών, έξι κράτη μέλη ανέφεραν τη διακοπή της προμήθειας φυσικού αερίου σε γειτονικές χώρες ανάμεσα στους πιθανούς τρόπους απόκρισης σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

39 Τα ζητήματα αυτά, σε συνδυασμό με όσα σχετίζονται συγκεκριμένα με τα επιμέρους παραδοτέα κάθε κράτους μέλους, εγείρουν ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να λειτουργούν στο μέλλον οι περιφερειακές ομάδες κινδύνου (κατανομή εργασιών, επιλογή σεναρίων κινδύνου, περιεχόμενο και μορφή υποβολής στοιχείων, πέραν της συμβολής της Επιτροπής, κ.λπ.) ώστε να αξιοποιούνται τα οφέλη της συνεργασίας και της περιφερειακής εστίασης, χωρίς να δημιουργείται υπερβολικός φόρτος κατά την εκπόνηση των εγγράφων. Από την

¹⁹ Αυτόθι.

²⁰ Έκθεση της Επιτροπής, με τίτλο «Επανεξέταση της λειτουργίας του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1369», COM(2023) 173.

έρευνα που απευθύνουμε στα κράτη μέλη προκύπτει ότι τα περισσότερα από αυτά (21 από τα 23 που απάντησαν) θα επιθυμούσαν να επανεξεταστεί και να απλουστευθεί η δομή της υποβολής στοιχείων για την ασφάλεια εφοδιασμού, και να ενισχυθεί παράλληλα η εστίαση σε μέτρα πρακτικής συνεργασίας και ανθεκτικότητας σε επίπεδο ΕΕ.

40 Οι περιφερειακές ομάδες κινδύνου πρέπει επίσης να λάβουν υπόψη τον αντίκτυπο της ταχύρρυθμης σταδιακής διακοπής των εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία. Ορισμένοι από τους ανατολικούς διαδρόμους εφοδιασμού μέσω αγωγών δεν έχουν πλέον τη σημασία που είχαν κάποτε, ενώ οι εισαγωγές ΥΦΑ αυξήθηκαν από 80 δισ. κυβικά μέτρα το 2021 σε 120 δισ. κυβικά μέτρα το 2022²¹. Δεδομένων των μεταβαλλόμενων αυτών συνθηκών, η τρέχουσα διάρθρωση των ομάδων κινδύνου με βάση τη διαδρομή των αγωγών φυσικού αερίου αποδεικνύεται σε ορισμένες περιπτώσεις παρωχημένη. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει ότι «η τρέχουσα περιφερειακή προσέγγιση των ομάδων κινδύνου φαίνεται ότι δεν είναι πλέον κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό»²².

Η σύναψη διμερών συμφωνιών αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών παραμένει εν πολλοίς μακρινός στόχος

41 Η αλληλεγγύη αποτελεί βασική αρχή της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ, όπως δηλώνεται στα άρθρα 194 και 222 της ΣΛΕΕ και επαναλαμβάνεται στον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Ο μηχανισμός αλληλεγγύης του κανονισμού προορίζεται ως μέτρο έσχατης ανάγκης. Σε περίπτωση που ανακύψει σοβαρή έκτακτη ανάγκη στον τομέα του φυσικού αερίου, όταν η αγορά αδυνατεί να προμηθεύσει αρκετό αέριο για να καλύψει τη ζήτηση των εξ αλληλεγγύης προστατευόμενων πελατών ενός κράτους μέλους (όπως νοικοκυριά και βασικές κοινωνικές υπηρεσίες), τα γειτονικά κράτη μέλη πρέπει, κατόπιν αιτήματος, να παρέχουν φυσικό αέριο για την κάλυψη της εν λόγω ζήτησης. Σύμφωνα με τον κανονισμό, οι λεπτομέρειες των μέτρων αλληλεγγύης (συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών, νομικών και οικονομικών ρυθμίσεων) θα έπρεπε να έχουν αποτελέσει αντικείμενο διμερών συμφωνιών μεταξύ γειτονικών κρατών μελών, οι οποίες έπρεπε να έχουν συναφθεί έως τον Δεκέμβριο του 2018.

²¹ Ενημερωτικό γράφημα «Από πού έρχεται το φυσικό αέριο στην ΕΕ;», Συμβούλιο της ΕΕ (25 Φεβρουαρίου 2024).

²² Έκθεση της Επιτροπής για την επανεξέταση της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1938, COM(2023) 572.

42 Αν και η πιθανότητα επίσημης ενεργοποίησης του μηχανισμού αλληλεγγύης είναι μικρή, τα κράτη μέλη δεν φαίνονται πρόθυμα να συνάψουν τέτοιες συμφωνίες. Από τις 40 συμφωνίες που έχουν, κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, κριθεί αναγκαίες, καμία δεν είχε συναφθεί έως τον Δεκέμβριο του 2018. Τον Μάιο του 2020, δεδομένου ότι δεν είχε ακόμη υπογραφεί καμία, η Επιτροπή [κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά 25 κρατών μελών](#) λόγω μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις περί αλληλεγγύης. Μέχρι τον Ιανουάριο του 2024 είχαν συναφθεί οκτώ συμφωνίες. Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι κύριοι λόγοι αυτής της αργής προόδου είναι η τεχνική πολυπλοκότητα, η έλλειψη εμπειρογνώσιων στους κόλπους των εθνικών διοικήσεων και η δυσκολία επίτευξης συμφωνίας για έναν δίκαιο μηχανισμό οικονομικής αποζημίωσης.

43 Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έλλειψη προόδου όσον αφορά τη διμερή αλληλεγγύη, ιδίως στο πλαίσιο της ενεργειακής κρίσης, με τον κανονισμό 2022/2576 του Συμβουλίου θεσπίστηκε προσωρινό προκαθορισμένο μέτρο αλληλεγγύης για το 2023. Το μέτρο εφαρμόζεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα του φυσικού αερίου μεταξύ κρατών μελών που δεν έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες.

44 Τον Δεκέμβριο του 2022, η Επιτροπή διεξήγαγε δοκιμαστική άσκηση αλληλεγγύης στην οποία συμμετείχαν 11 κράτη μέλη και το ΕΔΔΣΜ Αερίου, με σκοπό να δοκιμαστεί το πλαίσιο που θεσπίστηκε με τον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο και τον κανονισμό 2022/2576 για την αντιμετώπιση κατάστασης έκτακτης ανάγκης ως προς την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Κύριος άξονας του επιλεγέντος σεναρίου ήταν η πλήρης διακοπή προμήθειας ρωσικού φυσικού αερίου. Η άσκηση επιβεβαίωσε γενικά την ετοιμότητα της ΕΕ έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα του φυσικού αερίου, κατέδειξε ωστόσο επίσης τις συνεχιζόμενες προκλήσεις και ορισμένους τομείς που επιδέχονται περαιτέρω εργασίες. Μεταξύ των προκλήσεων που εντοπίστηκαν είναι και η πολυπλοκότητα της συμφωνίας δίκαιης αποζημίωσης για το φυσικό αέριο που παρέχεται ως απάντηση σε αίτημα αλληλεγγύης, ακόμη και στο πλαίσιο του προσωρινού μηχανισμού του κανονισμού 2022/2567. Με βάση τα κύρια πορίσματα της εν λόγω δοκιμαστικής άσκησης, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο προκαθορισμένος μηχανισμός αλληλεγγύης θα πρέπει να θεσπιστεί ως μόνιμο μέτρο²³ όταν τεθεί σε ισχύ η αναθεωρημένη οδηγία 2009/73/ΕΚ.

²³ COM(2023) 547.

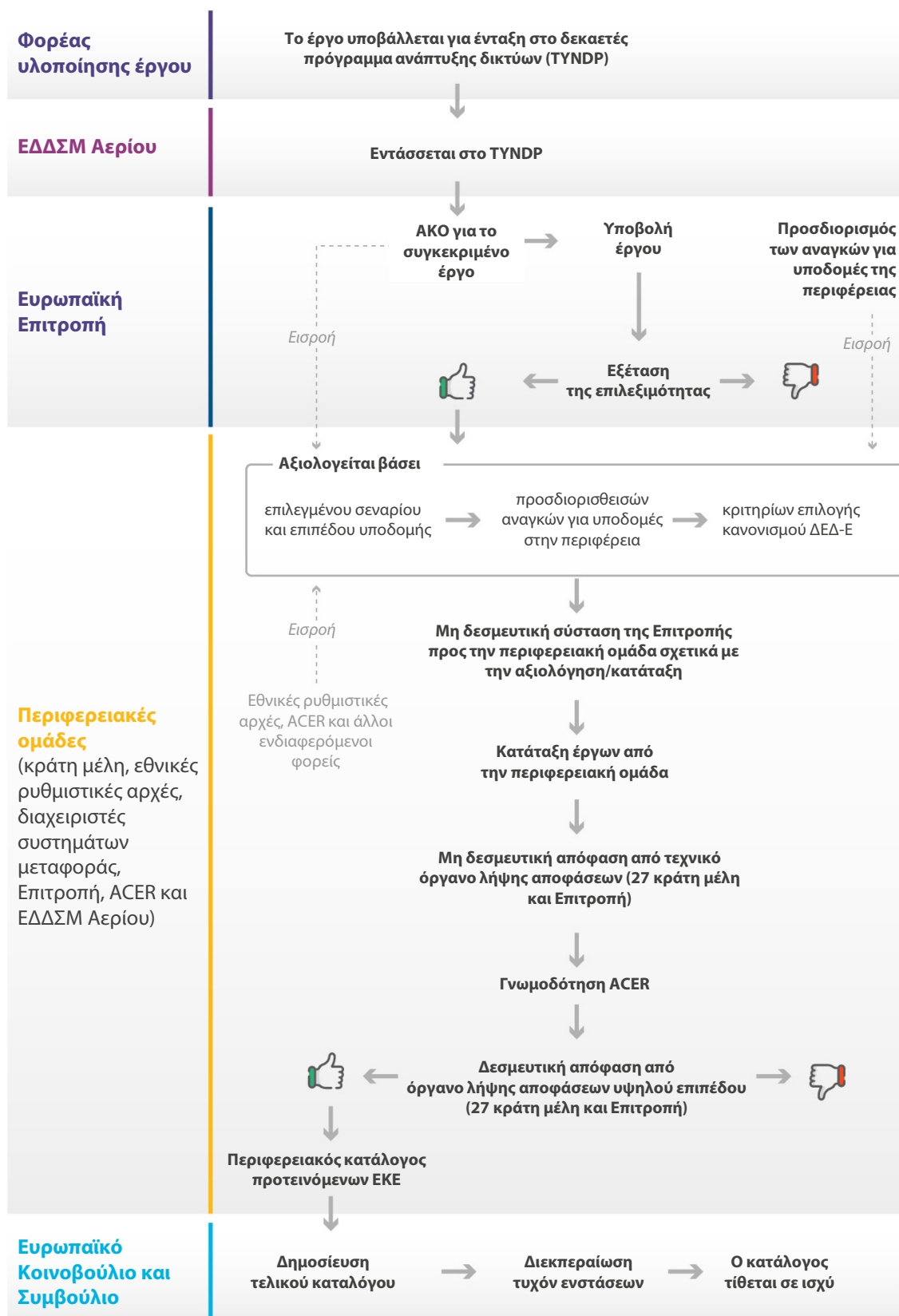
Η επιλογή έργων κοινού ενδιαφέροντος ήταν πολύπλοκη και τα αποτελέσματά τους ασαφή

45 Η διαδικασία επιλογής των έργων κοινού ενδιαφέροντος στον τομέα του φυσικού αερίου χωρίζεται σε τρία βασικά στάδια.

- Το πρώτο στάδιο είναι η ανάλυση κόστους-οφέλους (ΑΚΟ). Το πόρισμα πρέπει να είναι θετικό και τα έργα πρέπει επίσης να καταδεικνύουν τον διασυνοριακό αντίκτυπό τους προκειμένου να εξεταστούν περαιτέρω.
- Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των αναγκών για υποδομές σε περιφερειακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών από τη σκοπιά της ασφάλειας του εφοδιασμού, με βάση την αξιολόγηση των «ελλείψεων σε υποδομές» που παρουσιάζεται στο πλέον πρόσφατο [δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης δικτύων](#) του ΕΔΔΣΜ Αερίου και τη συζήτηση με τα κράτη μέλη σχετικά με τις τρέχουσες ανάγκες τους από άποψη υποδομών φυσικού αερίου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Στο τρίτο στάδιο, η Επιτροπή αξιολογεί τα σχετικά πλεονεκτήματα κάθε έργου με βάση ορισμένα κριτήρια που απαριθμούνται στον [κανονισμό ΔΕΔ-Ε](#) (π.χ. ενοποίηση της αγοράς, ασφάλεια εφοδιασμού, ανταγωνισμός, βιωσιμότητα). Σε αυτό το στάδιο, τα έργα βαθμολογούνται ανάλογα με τις προσδιορισθείσες ανάγκες.

46 Η διαδικασία καταλήγει με τη μη δεσμευτική κατάταξη των υποψήφιων ΕΚΕ, την οποία προτείνει η Επιτροπή σε μία από τις τέσσερις περιφερειακές ομάδες κρατών μελών (διάδρομοι φυσικού αερίου Βορρά-Νότου-Δύσης, Βορρά-Νότου-Ανατολής, Νότου και Βαλτικής Θάλασσας). Βάσει της κατάταξης αυτής, μεταξύ άλλων, καταρτίζεται ο τελικός κατάλογος των ΕΚΕ, ο οποίος αποφασίζεται από όργανο λήψης αποφάσεων υψηλού επιπέδου στο οποίο συμμετέχουν τα 27 κράτη μέλη και η Επιτροπή και το οποίο δεν δεσμεύεται από προηγούμενα αποτελέσματα ή κατατάξεις (βλέπε [γράφημα 11](#)). Αυτό που διαπιστώσαμε για το 10 % των έργων που απαριθμούνταν στους τρεις τελευταίους καταλόγους ΕΚΕ είναι ότι η Επιτροπή δεν είχε προτείνει την συμπερίληψή τους στους μη δεσμευτικούς καταλόγους που κατάρτιζε, καθώς από τη συγκριτική ανάλυσή της είχε προκύψει ότι τα οφέλη τους ήταν λιγότερα σε σύγκριση με εκείνα άλλων έργα στην ίδια περιφέρεια. Μόλις ένα έργο ταξινομηθεί ως ΕΚΕ, μπορεί να ζητήσει χρηματοδότηση από την ΕΕ μέσω του ΜΣΕ (βλέπε σημείο [07](#) και [παράρτημα Ι](#)).

Γράφημα 11 – Διαδικασία επιλογής ΕΚΕ φυσικού αερίου

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

47 Στο πλαίσιο της έρευνας που απευθύνουμε στα κράτη μέλη προέκυψε ότι πολλά από αυτά (16 από τα 20 που απάντησαν) στηρίζουν τη διαδικασία επιλογής ΕΚΕ. Ωστόσο, εντοπίσαμε ορισμένα προβλήματα στη διαδικασία, από τα οποία μπορούν να αντληθούν διδάγματα ενόψει της διαδικασίας επιλογής ΕΚΕ υδρογόνου.

48 Με σκοπό την ταχύτερη υλοποίησή τους, τα κράτη μέλη έπρεπε να δίνουν προτεραιότητα στα ΕΚΕ ώστε να λαμβάνουν ταχύτερα έγκριση από ό,τι άλλα έργα υποδομής φυσικού αερίου. Σύμφωνα με την παρακολούθηση που διενεργεί ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER), το 45 % των ΕΚΕ φυσικού αερίου υπερέβη τη διάρκεια 3,5 ετών προθεσμία έγκρισης²⁴ που ορίζεται στον κανονισμό ΔΕΔ-Ε. Η έρευνά μας περιλάμβανε ερώτημα σχετικά με το κατά πόσον τα κράτη μέλη είχαν θεσπίσει νομικές ή/και κανονιστικές διατάξεις για να εξασφαλίσουν την επίτευξη της αδειοδότησης ΕΚΕ φυσικού αερίου. Δέκα από τα 21 κράτη μέλη απάντησαν ότι δεν είχαν προβεί σε κάποια σχετική ενέργεια. Τα ΕΚΕ σημειώνουν καθυστερήσεις στα κράτη μέλη, ανεξαρτήτως του αν έχει δρομολογηθεί διαδικασία ταχείας αδειοδότησης ή όχι, ενώ από την παρακολούθηση της προόδου των ΕΚΕ στην οποία έχει προβεί ο ACER δεν προκύπτει ότι η κύρια αιτία των καθυστερήσεων είναι προβλήματα σχετικά με τη διαδικασία αδειοδότησης. Προκύπτει συναφώς ότι η επιτάχυνση της αδειοδότησης δεν εξασφαλίζει αφ' εαυτής την ταχύτερη υλοποίηση των ΕΚΕ σε σύγκριση με άλλα έργα φυσικού αερίου.

49 Η διαδικασία επιλογής ΕΚΕ καταλήγει συνήθως στην επιλογή μεμονωμένων έργων που αποφέρουν το μεγαλύτερο αναμενόμενο όφελος, αποκλεισμένων των υπολοίπων. Η αρχή αυτή δεν τηρήθηκε στο 20 % των περιπτώσεων (57 από τα 291 ΕΚΕ από τους πέντε καταλόγους). Στις περιπτώσεις αυτές, επιλεγόταν πρώτα ένας στόχος (π.χ. αύξηση της χωρητικότητας αποθήκευσης φυσικού αερίου σε επίπεδο περιφέρειας)²⁵ και στη συνέχεια απარიθμούνταν οι ομάδες ΕΚΕ που θα συμμετείχαν ή ήταν πιθανό να συμμετάσχουν στον ανταγωνισμό για να τον επιτύχουν. Από εκεί και πέρα, επαφίετο στην αγορά να αποφασίσει ποιο ή ποια από αυτά θα υλοποιούσε. Το σκεπτικό πίσω από την επιλογή της ομαδοποίησης συγκεκριμένων ΕΚΕ έναντι άλλων δεν εξηγείται από την Επιτροπή. Η προσέγγιση της ομαδοποίησης έργων δεν καταλήγει επομένως σε ένα σαφές αποτέλεσμα (δηλαδή σε ένα ενιαίο ΕΚΕ) αλλά σε περισσότερα ΕΚΕ με ίδιο αντικείμενο, παρά την πολυπλοκότητα της διαδικασίας επιλογής που εφαρμόζεται.

²⁴ Consolidated report on the progress of electricity and gas PCIs, ACER (2023), σ. 20.

²⁵ Παράρτημα VII του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013.

50 Οι πέντε κατάλογοι με ΕΚΕ φυσικού αερίου απαριθμούν συνολικά 291 έργα (βλέπε [γράφημα 3](#)), τα οποία είχαν ή ενδέχεται να έχουν θετικό αντίκτυπο στην ασφάλεια εφοδιασμού της ΕΕ. Παραδείγματος χάριν, διαπιστώσαμε ότι τα 18 ΕΚΕ που χρηματοδοτήθηκαν από τον ΜΣΕ για το στάδιο της κατασκευής (βλέπε [παράρτημα I](#) και [παράρτημα II](#)) έχουν βελτιώσει ή πρόκειται να βελτιώσουν τη διασύνδεση των δικτύων φυσικού αερίου των κρατών μελών και θα διαφοροποιήσουν τον εφοδιασμό τους με φυσικό αέριο. Άλλα ολοκληρωμένα ΕΚΕ δεν είχαν λάβει χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ, αλλά είχαν εξίσου θετικό αντίκτυπο, ιδίως στο πλαίσιο της πρόσφατης κρίσης της ασφάλειας εφοδιασμού. Στην πράξη, υπάρχουν λιγότερα από 291 διακριτά έργα, καθώς ορισμένα εμφανίζονταν σε περισσότερους καταλόγους, ορισμένα δεν κατασκευάστηκαν ποτέ και άλλα συγχωνεύθηκαν δημιουργώντας νέα. Μολονότι από κάθε διαδικασία επιλογής ΕΚΕ προκύπτει σαφές αποτέλεσμα (δηλαδή επίσημος κατάλογος ΕΚΕ), η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να παράσχει επισκόπηση του τελικού αποτελέσματος και των 291 έργων ΕΚΕ φυσικού αερίου και θεωρεί ως ΕΚΕ μόνο τα 20 έργα φυσικού αερίου που περιλαμβάνονται στον τρέχοντα κατάλογο. Η πλατφόρμα διαφάνειας των ΕΚΕ παρέχει μόνο μια επισκόπηση των έργων από τον τελευταίο (πέμπτο) κατάλογο και πρώην ΕΚΕ για τα οποία η Επιτροπή γνωρίζει ότι έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται υπό κατασκευή. Λόγω των ελλειπών πληροφοριών σχετικά με τα αποτελέσματα των έργων, δεν είναι εύκολο να αξιολογηθεί η υλοποίηση των ΕΚΕ και της προστιθέμενης αξίας ενός έργου που έχει ταξινομηθεί ως έργο κοινού ενδιαφέροντος.

Η μη ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα συνιστά πρόκληση για τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια εφοδιασμού

51 Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που συνδέονται με την κατανάλωση φυσικού αερίου πρόκειται να αποτελέσουν ολοένα σημαντικότερο στοιχείο του πλαισίου για την ασφάλεια εφοδιασμού της ΕΕ, δεδομένων των στόχων της για το κλίμα (ιδίως του στόχου για καθαρές μηδενικές εκπομπές έως το 2050). Ακόμη και αν ληφθεί υπόψη η αναμενόμενη σημαντική μείωση της κατανάλωσης φυσικού αερίου, το 2040 η ΕΕ θα εξακολουθεί να χρειάζεται σημαντικές ποσότητες φυσικού αερίου για τις ενεργοβόρες βιομηχανίες των οποίων οι εκπομπές CO₂ συνδέονται εγγενώς με βιομηχανικές διεργασίες²⁶, όπως και στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας²⁷. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη της δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα εμπίπτει στη μακροπρόθεσμη διάσταση της ασφάλειας του εφοδιασμού, όπως

²⁶ Δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

²⁷ The role of natural gas in Europe towards 2050, NTNU (2021).

ορίζεται από τον ΔΟΕ (βλέπε σημείο **01**), ιδίως στον βαθμό που μπορεί να στηρίξει ένα διαφοροποιημένο, ισορροπημένο και κλιματικά ουδέτερο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας²⁸. Η Επιτροπή έχει χαρακτηρίσει τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα ως κρίσιμη στρατηγική τεχνολογία μηδενικών καθαρών εκπομπών²⁹.

52 Σε προηγούμενο έλεγχο μας διαπιστώσαμε ότι, μεταξύ του 2009 και του 2017, κανένα από τα προγράμματα της ΕΕ για τη στήριξη της δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα δεν κατάφερε να αναπτύξει την τεχνολογία αυτή στην ΕΕ και ότι, παρά τα μεγάλα ποσά χρηματοδότησης, κανένα από τα τότε σχεδιαζόμενα έργα εμπορικής κλίμακας δεν είχε ολοκληρωθεί ούτε τεθεί σε λειτουργία³⁰. Σήμερα, λειτουργούν στην ΕΕ τέσσερα εμπορικής κλίμακας έργα στον τομέα της δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, τα οποία μπορούν από κοινού να δεσμεύσουν έως και 1,5 εκατομμύρια τόνους CO₂ ετησίως³¹. Η Επιτροπή έχει προτείνει τιμή-στόχο για ετήσια δυναμικότητα αποθήκευσης CO₂ ύψους 50 εκατομμυρίων τόνων έως το 2030 όχι όμως και για τη χρήση του. Εκτιμάται ότι, για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα, θα πρέπει μέσω της δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα να δεσμεύονται ετησίως έως και 450 εκατομμύρια τόνοι CO₂ έως το 2050³². Συγκριτικά, οι εκπομπές CO₂ της ΕΕ από την κατανάλωση ενέργειας ανήλθαν σε σχεδόν 2 400 εκατομμύρια τόνους το 2022³³. Η έλλειψη προόδου όσον αφορά τη δέσμευση, τη χρήση και την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα στον τομέα αυτό μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια εφοδιασμού της ΕΕ με φυσικό αέριο. Η Επιτροπή δημοσίευσε τη [στρατηγική της για τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα](#) τον Φεβρουάριο του 2024.

²⁸ [A new era for CCUS, IEA \(22 Φεβρουαρίου 2024\)](#).

²⁹ Πρόταση κανονισμού για την πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών, COM(2023) 161.

³⁰ Ειδική έκθεση 24/2018.

³¹ [CCUS project explorer, IEA](#).

³² [SWD\(2024\) 63 final, Impact Assessment report Part 1](#).

³³ [CO2 emissions from EU territorial energy use, Eurostat](#).

Τα μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης έστειλαν ισχυρά μηνύματα στην αγορά, ωστόσο συχνά δεν μπορεί να αποτυπωθεί η επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων τους

53 Η κρίση που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, σε συνδυασμό με μια τακτική που το Συμβούλιο έχει περιγράψει ως «*χρήση του εφοδιασμού με αέριο σαν όπλου από τη Ρωσία*», δοκίμασε την ανθεκτικότητα της ΕΕ σε απότομες αλλαγές του ισοζυγίου προσφοράς-ζήτησης. Αξιολογήσαμε κατά πόσον τα μέτρα που έλαβε η ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης εξασφάλισαν την ασφάλεια του εφοδιασμού (βλέπε *γράφημα 5*). Αυτά που αναμέναμε να διαπιστώσουμε είναι ότι:

- η μείωση της ζήτησης αερίου κατά 15 % επιτεύχθηκε με την υποστήριξη της πολιτικής της ΕΕ·
- το μέτρο της υποχρέωσης αποθήκευσης αερίου επιτεύχθηκε και εξασφάλισε μεγαλύτερη βεβαιότητα·
- η επιβολή ανώτατου ορίου στις τιμές εξυπηρέτησε τον αποτελεσματικό περιορισμό των τιμών εμπορίας του φυσικού αερίου στην ΕΕ·
- η Επιτροπή μπορεί να αποδείξει ότι η πλατφόρμα AggregateEU εκπληρώνει τους δεδηλωμένους στόχους της·
- η Επιτροπή είναι σε θέση να συντονίζει τις δράσεις και τις διαπραγματεύσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες παραγωγής φυσικού αερίου, με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού.

Μείωση της ζήτησης αερίου κατά 15 % χάρη στα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη, καθώς και στις υψηλές τιμές και στον θερμό χειμώνα

54 Τον Ιούλιο του 2022, η Επιτροπή υπολόγισε ότι η πλήρης διακοπή του ρωσικού φυσικού αερίου θα μπορούσε να οδηγήσει σε έλλειμμα 30 δισ. κυβικών μέτρων στον εφοδιασμό της ΕΕ και σε εξάντληση των αποθεμάτων μέχρι το τέλος του χειμώνα 2022-2023, παρά τα υψηλά επίπεδα εισαγωγών ΥΦΑ³⁴. Για να αποφευχθεί μια τέτοια έκβαση, ο κανονισμός 2022/1369 του Συμβουλίου εισήγαγε μέτρα εθελοντικής μείωσης της ζήτησης κατά τουλάχιστον 15 % (45 δισ. κυβικά μέτρα),

³⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής, με τίτλο «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα» COM(2022) 360.

αρχικά για την περίοδο από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023, ενώ στη συνέχεια η ρύθμιση παρατάθηκε έως τον Μάρτιο του 2024.

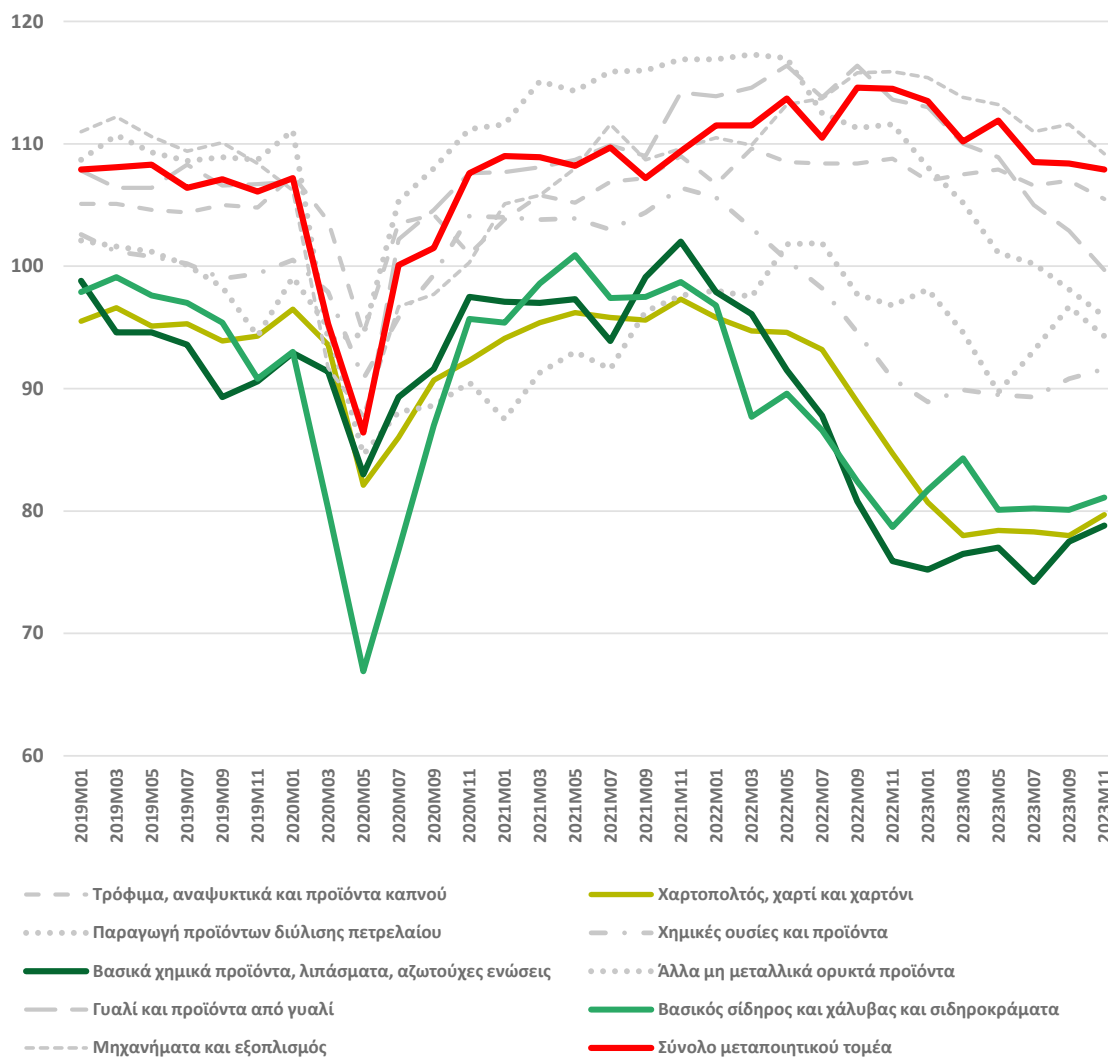
55 Η κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ είχε ήδη μειωθεί κατά 10,4 % λόγω των υψηλών τιμών που είχαν σημειωθεί το δωδεκάμηνο μέχρι τον Αύγουστο του 2022, όταν εγκρίθηκε η τιμή-στόχος του 15 %³⁵. Η τιμή-στόχος που ορίστηκε στον κανονισμό 2022/1369 έδωσε ένα σαφές μήνυμα στην αγορά και διαμόρφωσε ένα πλαίσιο δράσης. Σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ που υπέβαλαν 17 κράτη μέλη το 2023, οι βραχυπρόθεσμες δράσεις για τη μείωση της ζήτησης επικεντρώθηκαν σε δύο βασικούς τομείς: σε ενημερωτικές εκστρατείες για την εξοικονόμηση φυσικού αερίου/ηλεκτρικής ενέργειας και σε μέτρα για τη μείωση της θέρμανσης και της ψύξης. Την περίοδο από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023 σημειώθηκε μάλιστα υπέρβαση τις τιμές-στόχου, με την κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ να μειώνεται συνολικά κατά 18 %. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 50 % αυτής της μείωσης οφειλόταν στα νοικοκυριά, το 43 % στη βιομηχανία και το 7 % στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής³⁶.

56 Μολονότι τα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη συνέβαλαν στη μείωση της ζήτησης, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί με βεβαιότητα ο σχετικός αντίκτυπος των μέτρων αυτών συγκρινόμενος με αυτόν άλλων παραγόντων, που εκφεύγουν του ελέγχου τους. Παραδείγματος χάριν, τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις ανταποκρίθηκαν τόσο στα φαινόμενα των υψηλών τιμών όσο και στις ενημερωτικές εκστρατείες για την εξοικονόμηση αερίου, ενώ η Επιτροπή εκτιμά ότι το ένα έκτο της πτώσης της ζήτησης τον χειμώνα του 2022-23 οφειλόταν στις υψηλές θερμοκρασίες που είχαν ως αποτέλεσμα χαμηλότερη ζήτηση φυσικού αερίου για θέρμανση. Ομοίως, η ετήσια μείωση της ζήτησης της βιομηχανίας κατά 18 % το 2022 οφειλόταν σε διάφορους παράγοντες, όπως η μετάβαση σε άλλα είδη καυσίμου, μέτρα ενεργειακής απόδοσης και η κατάρρευση της ζήτησης (οι υψηλές τιμές του φυσικού αερίου οδήγησαν σε διακοπή της παραγωγής). Η μείωση της ζήτησης φαίνεται ότι ήταν εντονότερη στις ενεργοβόρες βιομηχανίες (π.χ. σιδηροχαλυβουργία, βιομηχανία βασικών χημικών προϊόντων και βιομηχανία χαρτοπολτού και χαρτιού), στις οποίες η παραγωγή εξακολουθεί να βρίσκεται σε επίπεδα χαμηλότερα εκείνων που καταγράφονταν πριν από την κρίση (βλέπε [γράφημα 12](#)).

³⁵ EU gas consumption decreased by 17.7 %, Eurostat (19 Απριλίου 2023).

³⁶ SWD(2023) 63.

Γράφημα 12 – Μηνιαία παραγωγή κατ' όγκο από τον τομέα μεταποίησης στην ΕΕ – Ιανουάριος 2019-Νοέμβριος 2023 (2015 = 100)

Πηγή: Γράφημα της Anouk Honoré (Oxford Institute for Energy Studies), βάσει στοιχείων της Eurostat.

Η υποχρέωση πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου στην ΕΕ επιτεύχθηκε, ακολουθώντας πρακτικές του παρελθόντος, ενώ εξασφαλίστηκε μεγαλύτερη βεβαιότητα

57 Η αποθήκευση φυσικού αερίου παρέχει το 25-30 % του αερίου που καταναλώνεται κατά τους χειμερινούς μήνες στην ΕΕ. Ο ρόλος της είναι σημαντικός για την εξισορρόπηση του ευρωπαϊκού συστήματος φυσικού αερίου, ιδίως εφόσον καλύπτει την κορύφωση της ζήτησης τον χειμώνα. Πριν από την κρίση, η Gazprom έλεγχε περίπου το 10 % της υπόγειας αποθήκευσης φυσικού αερίου (UGS) της ΕΕ³⁷.

³⁷ Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν την αποθήκευση αερίου, COM(2023) 182.

Το 2021, η πληρότητα των εν λόγω εγκαταστάσεων αποθήκευσης βρέθηκε σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, σε σύγκριση τόσο με τα προηγούμενα έτη όσο και με άλλους χώρους αποθήκευσης στην ΕΕ, στο πλαίσιο [οπλοποίησης του εφοδιασμού με φυσικό αέριο από την Ρωσία](#). Σύμφωνα με τον ACER, τον Ιανουάριο του 2022, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές για το φυσικό αέριο δεν ανέφεραν, στην πλειονότητά τους, ότι τα αποθέματα φυσικού αερίου την περίοδο εκείνη βρίσκονταν σε ανησυχητικά επίπεδα³⁸.

58 Τον Ιούνιο του 2022 η ΕΕ θέσπισε την υποχρέωση πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου. Όλοι οι υπόγειοι αποθηκευτικοί χώροι φυσικού αερίου (UGS) στην ΕΕ έπρεπε να έχουν 80 % πληρότητα έως την 1η Νοεμβρίου 2022 και 90 % έως την 1η Νοεμβρίου κάθε επόμενου έτους μέχρι το 2025, ενώ καθορίστηκαν ενδιάμεσα επίπεδα πλήρωσης για τον Φεβρουάριο, τον Μάιο, τον Ιούνιο και τον Σεπτέμβριο. Μέχρι στιγμής, όλες αυτές οι τιμές-στόχος επιτεύχθηκαν και μάλιστα υπερκαλύφθηκαν (πλήρωση κατά 99 % τον Νοέμβριο του 2023), στέλνοντας έτσι το μήνυμα ότι η ΕΕ θα εξασφάλιζε επαρκή αποθέματα αερίου για έναν χειμώνα με μέσες θερμοκρασίες και εξαλείφοντας τον κίνδυνο επανάληψης φαινομένων χειραγώγησης με επίκεντρο την αποθήκευση αερίου.

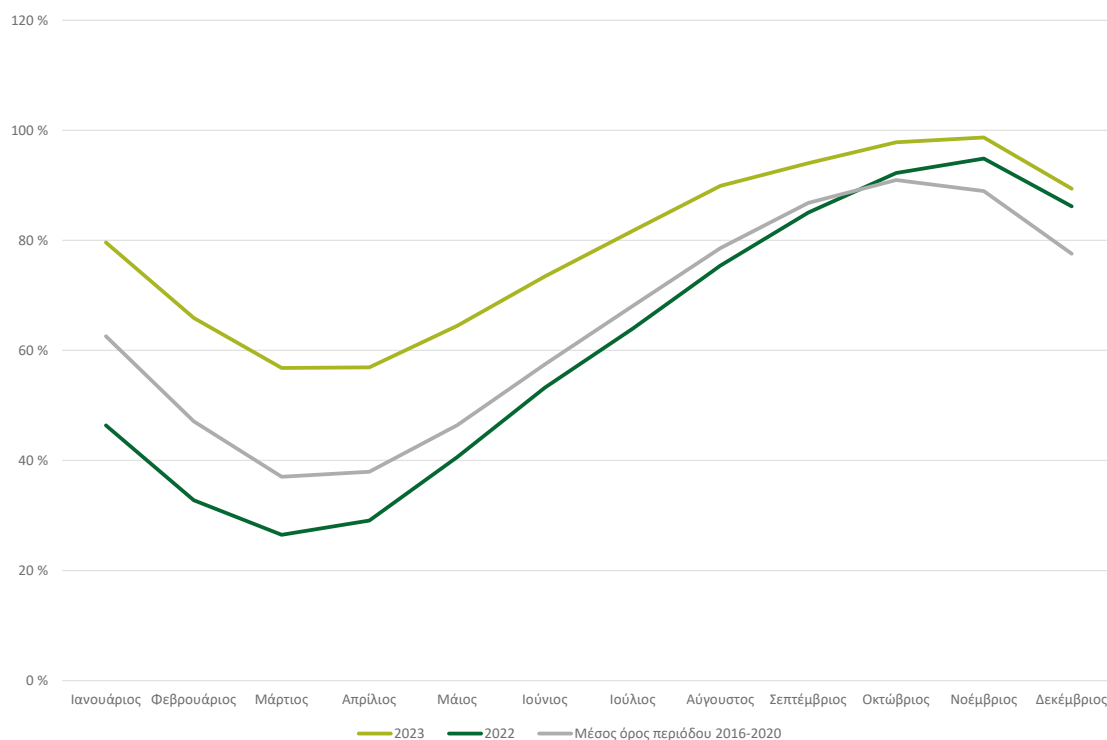
59 Το μέτρο αυτό, μολονότι εξασφαλίζει βεβαιότητα, δεν αποκλίνει αισθητά από την προηγούμενη πρακτική. Οι εν λόγω τιμές αντιστοιχούν στα μέσα επίπεδα πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης στην ΕΕ πριν από την κρίση (βλέπε [γράφημα 13](#)). Το μέσο επίπεδο πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης σε επίπεδο ΕΕ την 1η Νοεμβρίου κάθε χρονιάς την πενταετία 2016-2020 ήταν 91,5 %³⁹. Έντεκα κράτη μέλη, τα οποία αντιπροσώπευαν από κοινού το 56 % της κατανάλωσης φυσικού αερίου της ΕΕ, δεσμεύονταν από εθνικές υποχρεώσεις αποθήκευσης που ίσχυαν ήδη πριν από την κρίση, ενώ τέσσερα διέθεταν στρατηγικά αποθέματα αερίου⁴⁰.

³⁸ Report on Gas Storage Regulation and Indicators, ACER (2022).

³⁹ «Aggregated Gas Storage Inventory» στην ενότητα Data overview/Historical data, Gas Infrastructure Europe (GIE).

⁴⁰ Report on Gas Storage Regulation and Indicators, ACER (2022).

Γράφημα 13 – Μέσα επίπεδα πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης στην ΕΕ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της GIE.

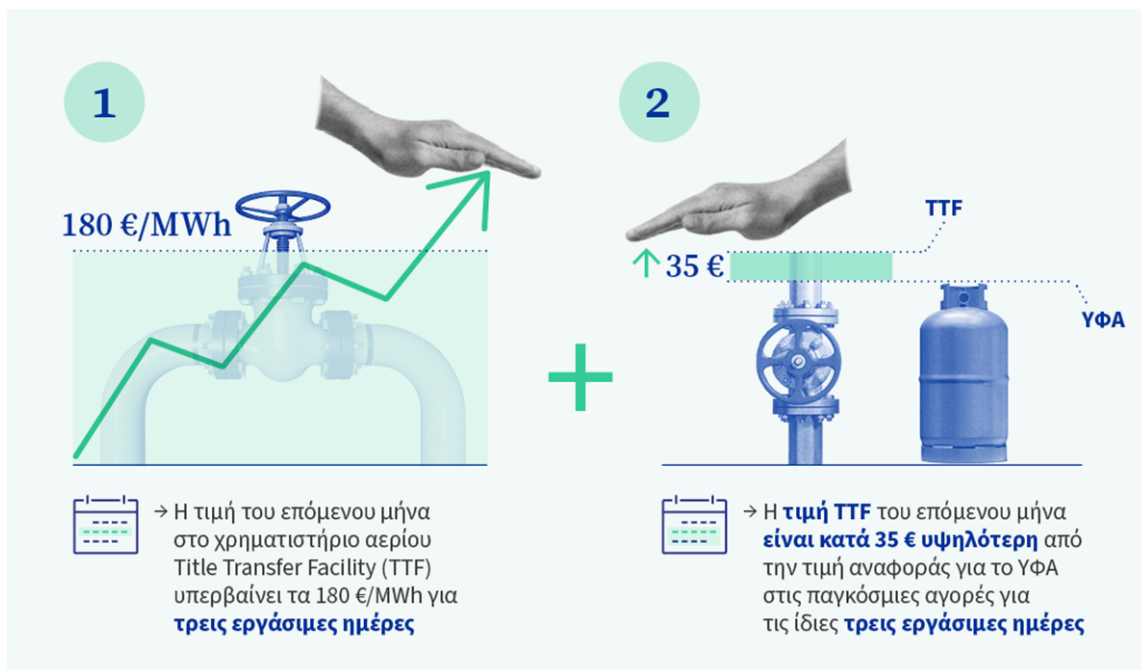
Η εν δυνάμει ενεργοποίηση του ανώτατου ορίου τιμών φυσικού αερίου εγκυμονεί κινδύνους

60 Ο μηχανισμός διόρθωσης της αγοράς, κοινώς γνωστός ως ανώτατο όριο τιμών φυσικού αερίου, αποσκοπεί στη διόρθωση φαινομένων που η Επιτροπή κρίνει ως δυσλειτουργίες της αγοράς, όπως η αύξηση των τιμών του φυσικού αερίου τον Αύγουστο του 2022. Ενεργοποιείται όταν η τιμή των συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης επόμενου μήνα για φυσικό αέριο, που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο ολλανδικό TTF, είναι υψηλότερη από 180 ευρώ/MWh και υπερβαίνει την παγκόσμια τιμή αναφοράς για το ΥΦΑ κατά 35 ευρώ/MWh (βλέπε [γράφημα 14](#)). Αυτό σημαίνει ότι, για μια δεδομένη περίοδο, δεν θα είναι δυνατή η αγοραπωλησία των πλέον συχνά διαπραγματεύσιμων συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης φυσικού αερίου σε τιμή ανώτερη αυτής που υπολογίζεται βάσει του κανονισμού 2022/2578. Το ανώτατο όριο θα ισχύει μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2025. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ύπαρξη ανώτατου ορίου «[περιόρισε τις τιμές στις αγορές αερίου της ΕΕ⁴¹](#)» κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης. Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν

⁴¹ COM (2023) 650 Final.

να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητά του, καθώς δεν έχει ενεργοποιηθεί μέχρι στιγμής, αν και έχουν εντοπιστεί ορισμένοι κίνδυνοι που συνδέονται με πιθανή ενεργοποίησή του.

Γράφημα 14 – Σημείο ενεργοποίησης του ανώτατου ορίου τιμών για το φυσικό αέριο

Πηγή: Συμβούλιο της ΕΕ.

61 Το ανώτατο όριο τιμών ισχύει για όλα τα συμβόλαια που συνάπτονται στις πλατφόρμες εμπορίας φυσικού αερίου της ΕΕ που σχετίζονται με παραδόσεις φυσικού αερίου σε βάθος χρόνου που κυμαίνεται από έναν μήνα έως ένα έτος. Δεν θα εφαρμόζεται σε άλλα είδη συμβολαίων ή σε συμβόλαια που συνάπτονται εκτός της ΕΕ. Τουλάχιστον ένας παγκόσμιος χρηματιστηριακός φορέας έχει μεριμνήσει ώστε, σε περίπτωση ενεργοποίησης του ανώτατου ορίου τιμών, η εμπορία φυσικού αερίου να μετατοπιστεί από την ολλανδική πλατφόρμα σε πλατφόρμα εμπορίας του Ηνωμένου Βασιλείου, χωρίς πρόσθετο κόστος. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών θεωρεί πιθανό το ενδεχόμενο η εμπορία φυσικού αερίου να μετατοπιστεί εκτός ΕΕ μόλις οι τιμές αρχίσουν να προσεγγίζουν το ανώτατο όριο τιμών⁴². Προειδοποίησε ότι, σε περίπτωση που συμβεί κάτι τέτοιο, θα μπορούσε **ενδεχομένως να επηρεαστεί η εύρυθμη λειτουργία των αγορών και, εν τέλει, η χρηματοπιστωτική σταθερότητα**. Σε ένα σενάριο σημαντικής έλλειψης αερίου, η οποία θα προκαλούσε αύξηση των τιμών, η Επιτροπή έχει την εξουσία να αναστείλει το ανώτατο όριο.

⁴² Effects assessment of the impact of the market correction mechanism on financial markets, ESMA (2023).

Η πλατφόρμα AggregateEU έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον της αγοράς, αλλά τα δεδομένα δεν επαρκούν για να επιβεβαιωθούν τα οφέλη της

62 Τον Απρίλιο του 2022, η Επιτροπή ίδρυσε [ενεργειακή πλατφόρμα](#) της ΕΕ για την από κοινού αγορά φυσικού αερίου. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε η AggregateEU, η οποία εγκαινιάστηκε τον Απρίλιο του 2023, με αρχική διάρκεια μέχρι τον Δεκέμβριο του 2023. Στόχος της AggregateEU, σύμφωνα με την Επιτροπή, είναι η παροχή, αφενός, ενός εναλλακτικού διαύλου για την αγορά και την πώληση φυσικού αερίου, μεταξύ άλλων μέσω από κοινού αγορών, και, αφετέρου, μιας υπηρεσίας που θα διευκολύνει τη συγκέντρωση της ζήτησης και νέες μορφές συνεργασίας. Επίσης, κάποια από τα βασικά οφέλη που αναμένεται να προσφέρει είναι η αύξηση της διαφάνειας, η στήριξη μικρότερων εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε περίκλειστες χώρες (σε ό,τι αφορά την αγορά ΥΦΑ) και η διευκόλυνση μοντέλων συνεργασίας, όπως οι ομαδικές αγορές μέσω κεντρικού αγοραστή⁴³. Για να διασφαλιστεί η χρήση της πλατφόρμας, τα 24 κράτη μέλη που είναι συνδεδεμένα με το δίκτυο φυσικού αερίου της ΕΕ (εξαιρούνται η Ιρλανδία, η Μάλτα και η Κύπρος) έπρεπε να μεριμνήσουν ώστε οι οντότητες που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους να υποβάλουν αιτήματα ζήτησης ισοδύναμης με το 15 % του στόχου πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης του κράτους μέλους έως το τέλος του 2023⁴⁴.

63 Στην πράξη, η AggregateEU είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα που συγκεντρώνει τη ζήτηση φυσικού αερίου από οντότητες που εδρεύουν στην ΕΕ ή στην [Ενεργειακή Κοινότητα](#) (βιομηχανία, διαπραγματευτές κ.λπ.), ανάλογα με τα κράτη μέλη στα οποία σκοπεύουν να παραδώσουν το φυσικό αέριο, και καλεί τους προμηθευτές να υποβάλουν με τη σειρά τους προσφορές. Η ζήτηση και η προσφορά αντιστοιχίζονται κατ' αναλογία και κατατάσσονται ανάλογα με την τιμή (ώστε όλοι οι αγοραστές να έχουν ίσες ευκαιρίες να αγοράσουν στη χαμηλότερη τιμή για το σημείο παράδοσής τους). Εδώ είναι που τελειώνει και ο ρόλος της Επιτροπής. Οι διαπραγματεύσεις αγοραστών και πωλητών, που δεν δεσμεύονται από τις προσφερόμενες τιμές, λαμβάνουν χώρα εκτός της πλατφόρμας.

⁴³ [AggregateEU – questions and answers](#), Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2576 του Συμβουλίου.

64 Η AggregateEU φαίνεται να εκπληρώνει τον στόχο της στήριξης μικρότερων εταιρειών, καθώς τα δύο τρίτα των εταιρειών που επιδιώκουν να αγοράσουν φυσικό αέριο στην πλατφόρμα κατηγοριοποιούνται από την Επιτροπή ως μικρές οντότητες (εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε ένα μόνο κράτος μέλος ή τοπικοί έμποροι λιανικής πώλησης φυσικού αερίου).

65 Η πλατφόρμα προσφέρει έναν εναλλακτικό δίαυλο για την αγορά και την πώληση φυσικού αερίου, ακριβώς όπως προβλεπόταν. Το 2023 πραγματοποιήθηκαν τέσσερις γύροι «αντιστοίχισης» στην πλατφόρμα, στους οποίους συμμετείχαν 180 οντότητες που υπέβαλαν προσφορές για ζήτηση συνολικού όγκου 54 δισ. κυβικών μέτρων φυσικού αερίου. Οι προσφορές όγκου ισοδυναμούν με το 50 % της χωρητικότητας αποθήκευσης φυσικού αερίου της ΕΕ, ποσοστό πολύ υψηλότερο από το υποχρεωτικό 15 % της αποθήκευσης φυσικού αερίου της ΕΕ που απαιτείται από τη νομοθεσία. Αυτό υποδηλώνει ότι η AggregateEU έχει προσελκύσει πράγματι το ενδιαφέρον των οντοτήτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του φυσικού αερίου. Ωστόσο, δεν μπορέσαμε να προσδιορίσουμε την προστιθέμενη αξία της AggregateEU σε σχέση με τις πλατφόρμες εμπορίας αερίου, ούτε την ανεπάρκεια της αγοράς που έρχεται η πλατφόρμα αυτή να καλύψει, καθώς η απόκλιση των τιμών στις αγορές φυσικού αερίου της ΕΕ που προκλήθηκε από την κρίση είχε ήδη μειωθεί σημαντικά κατά την έναρξη λειτουργίας της⁴⁵.

⁴⁵ Market monitoring report on key developments in EU gas wholesale markets, ACER (Ιούνιος 2023).

66 Για την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο έχουν υλοποιηθεί τα άλλα οφέλη που ισχυρίζεται η Επιτροπή ότι μπορεί να προσφέρει η AggregateEU (βλέπε σημείο 62) θα έπρεπε να έχουμε στη διάθεσή μας λεπτομέρειες για τις συναφθείσες συμβάσεις, πράγμα που δεν συμβαίνει. Η Επιτροπή δεν έχει δικαίωμα πρόσβασης στις συμβάσεις που συνάπτονται σε συνέχεια της υποβολής προσφορών στην πλατφόρμα. Δεν είναι σε θέση να γνωρίζει αν οι εν λόγω συμβάσεις ήταν διμερείς ή πραγματοποιήθηκαν μέσω κοινοπραξιών κοινής αγοράς ούτε αν οι καταβληθείσες τιμές ήταν χαμηλότερες από εκείνες που προσφέρονται στις κύριες πλατφόρμες εμπορίας φυσικού αερίου της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει επίγνωση του γεγονότος αυτού και δήλωσε ότι το συγκεκριμένο σύστημα θα αποφέρει πλήρως τα οφέλη του μόνο αν «η [ίδια] και τα κράτη μέλη διασφαλίσουν διαφάνεια στην ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ όσον αφορά τις προβλεπόμενες και πραγματοποιηθείσες αγορές προμήθειας αερίου σε ολόκληρη την Ένωση, προκειμένου να αξιολογείται κατά πόσον επιτυγχάνονται οι στόχοι της ασφάλειας του εφοδιασμού και της ενεργειακής αλληλεγγύης»⁴⁶.

Οι διεθνείς επαφές που δρομολογήθηκαν έδωσαν ισχυρά μηνύματα, χωρίς όμως να υπάρχει έδαφος για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων της Επιτροπής

67 Πέραν της στήριξης της από κοινού αγοράς φυσικού αερίου, η ενεργειακή πλατφόρμα της ΕΕ προσφέρεται για τον συντονισμό της ενωσιακής δράσης και των διαπραγματεύσεων με εξωτερικούς ανάντη προμηθευτές, ώστε να αποφεύγονται τυχόν φαινόμενα πλειοδοσίας ενός κράτους μέλους εις βάρος άλλου, αξιοποιώντας παράλληλα το εκτόπισμά που έχει η ΕΕ σε πολιτικό επίπεδο και σε επίπεδο αγορών για την επίτευξη καλύτερων συνθηκών για όλους τους καταναλωτές της Ένωσης⁴⁷. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δρομολόγησε σειρά πρωτοβουλιών προσέγγισης με χώρες παραγωγής φυσικού αερίου και έχει το δικαίωμα να εξετάζει τις διακυβερνητικές ενεργειακές συμφωνίες (διακυβερνητικές συμφωνίες στον τομέα της ενέργειας) μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών. Διαπιστώσαμε ότι και στις δύο περιπτώσεις η Επιτροπή δεν διαθέτει τα εργαλεία και τις νομικές αρμοδιότητες προκειμένου να επιτύχει τους δεδηλωμένους στόχους της.

⁴⁶ Ανακοινώσεις της Επιτροπής «Κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας - κοινές δράσεις για την προετοιμασία, τις αγορές και την προστασία της ΕΕ», COM(2022) 553 final.

⁴⁷ EU energy platform, Ευρωπαϊκή Επιτροπή (21 Σεπτεμβρίου 2023).

68 Για την αντιμετώπιση της κρίσης, η Επιτροπή δρομολόγησε δραστηριότητες προσέγγισης, εκμεταλλευόμενη τις πολυάριθμες μακροχρόνιες διμερείς επαφές της με τρίτες χώρες που παράγουν φυσικό αέριο. Στόχος της ήταν να στείλει ένα ισχυρό μήνυμα ότι η ΕΕ θα αναλάβει δράση για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με φυσικό αέριο, αυξάνοντας έτσι την ασφάλεια εφοδιασμού της. Υπέγραψε μη δεσμευτικές κοινές δηλώσεις με τις ΗΠΑ, τη Νορβηγία και τον Καναδά, καθώς και μνημόνια συνεννόησης με την Αίγυπτο / το Ισραήλ και το Αζερμπαϊτζάν. Ωστόσο, παρά τις ενέργειες της Επιτροπής, και δεδομένης της φύσης των εν λόγω εγγράφων και των περιορισμένων αρμοδιοτήτων της επί των διεθνών υποθέσεων, δεν υπάρχει το κατάλληλο έδαφος για να εξασφαλιστεί η επίτευξη συγκεκριμένων παραδοτέων που θα βελτιώσουν την ασφάλεια εφοδιασμού της ΕΕ με φυσικό αέριο. Ορισμένα από τα μέτρα για τα οποία έχει ήδη αναληφθεί δέσμευση βάσει των εν λόγω εγγράφων, όπως η πρόθεση από κοινού ανάπτυξης εργαλείων για τη σταθεροποίηση των αγορών ενέργειας με τη Νορβηγία ή η δημιουργία ομάδας εργασίας ΕΕ-Καναδά για το ΥΦΑ, δεν μπόρεσαν να αποφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

69 Τα κράτη μέλη έρχονται σε διμερείς επαφές με τρίτες χώρες που παράγουν φυσικό αέριο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στην [απόφαση 2017/684](#) του Συμβουλίου, πρέπει να κοινοποιούν στην Επιτροπή τυχόν διακυβερνητικές συμφωνίες που δρομολογούνται στον τομέα της ενέργειας. Δυνάμει της απόφασης αυτής, θεσπίζεται η υποχρεωτική εκ των προτέρων (πριν από την υπογραφή) αξιολόγηση από την Επιτροπή διακυβερνητικών συμφωνιών για το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω συμφωνίες είναι συμβατές με το δίκαιο της ΕΕ. Σύμφωνα με ένα ινστιτούτο που παρακολουθεί τις διακυβερνητικές συμφωνίες στον τομέα της ενέργειας, από την έναρξη της κρίσης, [τα κράτη μέλη έχουν συνάψει με τρίτες χώρες έναν πολύ μεγάλο αριθμό συμφωνιών διαφόρων ειδών](#). Καμία από αυτές δεν έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή. Δεδομένου ότι οι συμφωνίες αυτές δεν είναι δημόσιες, είναι δύσκολο για την Επιτροπή να γνωρίζει τι είδους συμφωνίες συνάπτουν τα κράτη μέλη με τρίτες χώρες και, ως εκ τούτου, αν οι συμφωνίες αυτές θα πρέπει να της κοινοποιούνται ως διακυβερνητικές συμφωνίες, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση 2017/684.

Συμπεράσματα και συστάσεις

70 Η συνολική διαπίστωσή μας είναι ότι, ενώ το πλαίσιο της ΕΕ κάλυψε, αν και ανισομερώς, όλες τις πτυχές της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο, πολλές φορές η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για την αντιμετώπιση της κρίσης δεν είναι δυνατό να αποτυπωθεί. Η αρχιτεκτονική της ασφάλειας εφοδιασμού της ΕΕ ενθάρρυνε τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, δεν κατάφερε ωστόσο να εξασφαλίσει ορισμένα από τα βασικά παραδοτέα της, ενώ η ΕΕ βρίσκεται ακόμη στο στάδιο ανάπτυξης ενός πλαισίου οικονομικής προσιτότητας. Η ΕΕ ενέκρινε σειρά βραχυπρόθεσμων μέτρων προκειμένου να αποκριθεί στην οπλοποίηση του εφοδιασμού με φυσικό αέριο από τη Ρωσία, στέλνοντας ισχυρά μηνύματα στην αγορά ότι τα κράτη μέλη θα συνεργαστούν για την αντιμετώπιση της εν λόγω αντίξοξης συνθήκης. Ωστόσο, τα οφέλη των μέτρων που λαμβάνει δεν είναι πάντα σαφή και η ΕΕ έχει έρθει αντιμέτωπη με ένα νέο τοπίο ασφάλειας του εφοδιασμού, όπου η εξάρτηση από το ΥΦΑ είναι αυξημένη και υπάρχει ανάγκη απανθρακοποίησης της κατανάλωσης φυσικού αερίου.

71 Ορισμένες πολιτικές και μέτρα της ΕΕ έχουν θετικό αντίκτυπο στην ασφάλεια εφοδιασμού της με φυσικό αέριο, ιδίως με την επιβολή απαιτήσεων ή την προσφορά χρηματοδότησης για τις υποδομές που συνδέουν τα δίκτυα φυσικού αερίου των κρατών μελών, τη διευκόλυνση των αμφίδρομων ροών φυσικού αερίου (ιδίως από τα δυτικά προς τα ανατολικά και αντίστροφα) και την υποστήριξη της διαφοροποίησης του εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Η πολιτική της ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο καλύπτει με πολύ σαφέστερο τρόπο τους στόχους για τη διαθεσιμότητα, κάτι που δεν ισχύει όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα. Η ΕΕ αναγκάστηκε, ένεκα της κρίσης, να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στο ζήτημα της οικονομικής προσιτότητας στο πλαίσιο της πολιτικής για την ασφάλεια εφοδιασμού, και τα κράτη μέλη έλαβαν επίσης σειρά μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Πάντως, τώρα η ΕΕ αναπτύσσει ένα πλαίσιο πολιτικής για την οικονομική προσιτότητα του φυσικού αερίου. Ωστόσο, το πλαίσιο εξακολουθεί να μην καλύπτει επαρκώς την επιτακτική σημασία που έχει η από μέρους της ΕΕ λεπτομερής εξέταση και ανάλυση των καθοριστικών παραγόντων και των προκλήσεων που συνδέονται με την οικονομική προσιτότητα (βλέπε σημεία [19-26](#)).

Σύσταση 1 – Να ολοκληρωθεί το πλαίσιο οικονομικής προσιτότητας του φυσικού αερίου της ΕΕ

Η Επιτροπή πρέπει να δώσει μεγαλύτερη σημασία στη διάσταση της οικονομικής προσιτότητας της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο, συγκεκριμένα:

- α) εξασφαλίζοντας την αξιολόγηση της οικονομικής προσιτότητας σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τα σχετικά βασικά παραδοτέα της ΕΕ·
- β) αξιολογώντας κατά πόσον είναι εφικτή τυχόν συμπερίληψη του κινδύνου οικονομικής προσιτότητας στις εθνικές εκτιμήσεις επικινδυνότητας που προβλέπονται στον κανονισμό για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, κατά την αναθεώρησή του·
- γ) αξιολογώντας κατά πόσον είναι εφικτή η επικαιροποίηση των απαιτήσεων υποβολής στοιχείων των κρατών μελών, ώστε να αναφέρονται πληροφορίες σχετικά με την οικονομική προσιτότητα πέραν της ενεργειακής φτώχειας, παραδείγματος χάριν στα ΕΣΕΚ.

Ημερομηνία-στόχος: 2025

72 Το πλαίσιο υποβολής στοιχείων για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο που ισχύει σε επίπεδο ΕΕ για τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές ομάδες κρατών μελών αποτελεί πρόσφορη βάση για τη συστηματική εξέταση των πολλαπλών κινδύνων, των προληπτικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την αποφυγή τους και της ανάληψης δράσης έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση επέλευσης των εν λόγω κινδύνων. Ωστόσο, στο πλαίσιο του γύρου υποβολής στοιχείων του 2019, 18 κράτη μέλη δεν ολοκλήρωσαν τη διαδικασία σχετικά με τα σχέδια προληπτικής δράσης και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης και δύο δεν υπέβαλαν κανένα στοιχείο, γεγονός που αναδεικνύει την έλλειψη αποδοτικότητας όπως και την αμφίβολη προστιθέμενη αξία της εν λόγω διαδικασίας. Μολονότι οι περιφερειακές ομάδες κινδύνου προωθούν τη συνεργασία, διαπιστώσαμε ότι δεν επιτυγχάνουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, μεταξύ άλλων λόγω αλληλεπικαλύψεων μεταξύ των ομάδων. Ο ρόλος ορισμένων ομάδων κινδύνου αποδείχθηκε παρωχημένος μετά τις νέες ροές αερίου που διαμορφώθηκαν ως απάντηση στη διακοπή προμήθειας του ρωσικού φυσικού αερίου. Καθίσταται έτσι προφανές ότι, ενώ το πλαίσιο υποβολής στοιχείων για την ασφάλεια εφοδιασμού ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, ορισμένες βασικές πτυχές που αφορούν τον δεδηλωμένο στόχο της υποστήριξης των εθνικών και περιφερειακών ρυθμίσεων για το φυσικό αέριο δεν έχουν την προστιθέμενη αξία και την αποδοτικότητα που θα έπρεπε. Τα περισσότερα κράτη μέλη τάσσονται υπέρ της αναθεώρησης της δομής των υποχρεώσεων υποβολής

στοιχείων σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό έρχεται να προστεθεί και η εκκρεμούσα πρόκληση της ολοκλήρωσης των συμφωνιών αλληλεγγύης, είτε σε διμερές επίπεδο είτε μέσω ενός μηχανισμού σε επίπεδο ΕΕ (σημεία 27-44).

Σύσταση 2 – Να βελτιστοποιηθεί η διαδικασία υποβολής στοιχείων από τα κράτη μέλη σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο

Για να διασφαλιστούν ο εντοπισμός και η συνεκτική αντιμετώπιση των σημαντικότερων ζητημάτων που αφορούν την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, η Επιτροπή πρέπει:

- α) κατά την αναθεώρηση του κανονισμού για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο, να αξιολογήσει κατά πόσον είναι εφικτός ο εξορθολογισμός των απαιτήσεων υποβολής στοιχείων των κρατών μελών για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και της διαδικασίας κατάρτισης και υποβολής των κύριων παραδοτέων (εθνικές και κοινές εκτιμήσεις επικινδυνότητας, σχέδια προληπτικής δράσης και σχέδια έκτακτης ανάγκης).
- β) να συνδράμει περαιτέρω τα κράτη μέλη κατά την εκπόνηση των παραδοτέων ώστε να είναι πλήρη και να υποβάλλονται εμπρόθεσμα, ιδίως με την αναζήτηση ψηφιακών εργαλείων που θα χρησιμοποιούνται για την υποβολή των στοιχείων και την εξέτασή τους.

Ημερομηνία-στόχος: 2025

Σύσταση 3 – Να αναθεωρηθεί η δομή της περιφερειακής συνεργασίας

Η Επιτροπή πρέπει να επανεξετάσει την τρέχουσα δομή της περιφερειακής συνεργασίας με τους εξής τρόπους:

- α) αναδιαμορφώνοντάς τη με βάση τις νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί (αυξημένο μερίδιο του ΥΦΑ, μειωμένος ρόλος ορισμένων διαδρόμων εφοδιασμού αγωγών).
- β) μειώνοντας τις αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των ομάδων κινδύνου και αποσαφηνίζοντας τους ρόλους και τις αρμοδιότητες εντός των ομάδων κινδύνου.

Ημερομηνία-στόχος: 2025

73 Η διαδικασία επιλογής έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) είναι πολύπλοκη και περιλαμβάνει τρεις φάσεις, καθεμία με τη δική της μεθοδολογία, πολλά στάδια και πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς. Κατά κανόνα, η διαδικασία αυτή οδηγούσε στον χαρακτηρισμό ενός έργου ως ΕΚΕ, όταν αυτό εξασφάλιζε τα μεγαλύτερα αναμενόμενα οφέλη. Αυτό δεν ίσχυε στο 20 % των περιπτώσεων, δεδομένου ότι ομάδες ΕΚΕ που θα συμμετείχαν ή ήταν πιθανό να συμμετάσχουν στον ανταγωνισμό κατατάσσονταν στον εκάστοτε ορισμένο στόχο, και η αγορά θα αποφάσιζε τελικά ποια θα χρηματοδοτήσει. Η ασφάλεια του εφοδιασμού ελήφθη δεόντως υπόψη κατά την επιλογή των ΕΚΕ, αλλά η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να παράσχει επισκόπηση των τελικών αποτελεσμάτων της διαδικασίας επιλογής και για τα 291 έργα ΕΚΕ φυσικού αερίου. Λόγω των ελλιπών πληροφοριών σχετικά με τα αποτελέσματα των έργων, δεν είναι εύκολο να αξιολογηθεί η υλοποίηση των ΕΚΕ και της προστιθέμενης αξίας ενός έργου που έχει ταξινομηθεί ως έργο κοινού ενδιαφέροντος. Δεν πρόκειται να υπάρξουν άλλα ΕΚΕ φυσικού αερίου (με δύο εξαιρέσεις για τη σύνδεση της Μάλτας-Κύπρου με το δίκτυο της ΕΕ), αλλά η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται για την επιλογή των ΕΚΕ υδρογόνου, με πιθανό το ενδεχόμενο να εμφανιστούν οι ίδιες αδυναμίες. Στο πλαίσιο του στόχου της ΕΕ για μηδενικές καθαρές εκπομπές και της συνεχιζόμενης ανάγκης για φυσικό αέριο στο μέλλον, διαπιστώσαμε ότι η μη ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα ενέχει κινδύνους για τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο, υπό το πρίσμα των στόχων της ΕΕ για το κλίμα (σημεία [45-52](#)).

Σύσταση 4 – Να βελτιωθεί η διαφάνεια της υλοποίησης των ΕΚΕ

Κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη μέλη, το ΕΔΔΣΜ Αερίου και τους φορείς υλοποίησης, η Επιτροπή πρέπει να βελτιώσει τη διαφάνεια και τη σαφήνεια των δεδομένων σχετικά με τα αποτελέσματα της διαδικασίας επιλογής των ΕΚΕ, ώστε να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με πρώην ΕΚΕ, τις δαπάνες των έργων και ΕΚΕ που έχουν συγχωνευθεί. Αυτό θα μπορούσε να γίνει στην πλατφόρμα διαφάνειας των ΕΚΕ ή στην ιστοσελίδα Eurora.eu και θα πρέπει να ισχύει για όλους τους μελλοντικούς καταλόγους ΕΚΕ.

Ημερομηνία-στόχος: 2025

74 Κατά την περίοδο 2022-2023, η ΕΕ δρομολόγησε πολλά μέτρα έκτακτης ανάγκης, κυρίως δυνάμει του άρθρου 122 ΣΛΕΕ, στέλλοντας ισχυρά μηνύματα στην αγορά ότι τα κράτη μέλη θα συνεργάζονταν προκειμένου, αφενός, να αντιμετωπίσουν την οπλοποίηση του φυσικού αερίου από τη Ρωσία και, αφετέρου, να εγγυηθούν την ασφάλεια του εφοδιασμού. Ο αντίκτυπος των μέτρων αυτών, σε αντιπαραβολή με τους δεδηλωμένους στόχους τους, δεν μπορεί πάντα να προσδιοριστεί, εξαιτίας άλλων παραγόντων που επηρεάζουν τα αποτελέσματα ή λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων. Η μείωση της ζήτησης κατά 15 % (σε σύγκριση με τον μέσο όρο πενταετίας) επιτεύχθηκε, συμβάλλοντας στην αποκατάσταση της βεβαιότητας στην αγορά, αν και η ζήτηση είχε ήδη πτωτική πορεία λόγω των υψηλών τιμών που καταγράφονταν ήδη πριν από την έγκριση του στόχου. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί, στο πλαίσιο της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του μέτρου αυτού, ο σχετικός αντίκτυπος των μέτρων που έλαβαν τα κράτη μέλη συγκρινόμενος με αυτόν άλλων παραγόντων που εκφεύγουν του ελέγχου τους (π.χ. υψηλές τιμές φυσικού αερίου, κατάρρευση της ζήτησης, υψηλές θερμοκρασίες) (βλέπε σημεία [54-56](#)).

75 Η ΕΕ έθεσε επίσης σε εφαρμογή την υποχρεωτική πλήρωση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου, αρχικά σε ποσοστό 80 % έως τον Νοέμβριο του 2022 και στη συνέχεια σε ποσοστό 90 % έως τον Νοέμβριο κάθε επόμενου έτους μέχρι το 2025. Η επίτευξη αυτών των τιμών-στόχου συνέβαλε στην ασφάλεια της αγοράς και στη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού εν μέσω κρίσης. Ωστόσο, το μέτρο αυτό δεν απέχει πολύ από την προηγούμενη πρακτική. Οι τιμές που επιτεύχθηκαν αντιστοιχούν στα μέσα επίπεδα πλήρωσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης στην ΕΕ πριν από την κρίση (βλέπε σημεία [57-59](#)).

76 Η ΕΕ θέσπισε μέτρα για τον περιορισμό των τιμών χονδρικής του φυσικού αερίου για ορισμένα είδη συμβάσεων σε επίπεδο που υπολογίζεται βάσει του

κανονισμού (ΕΕ) 2022/2578, προκειμένου να μετριάσει τις υπερβολικές, σύμφωνα με την ίδια, τιμές στην αγορά. Οι τιμές του φυσικού αερίου βρίσκονται πολύ χαμηλότερα από το ανώτατο όριο και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου μέτρου, καθώς δεν έχει ενεργοποιηθεί μέχρι σήμερα. Διαπιστώσαμε ότι η εν δυνάμει ενεργοποίηση του ανώτατου ορίου τιμών εγκυμονεί κινδύνους. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών προειδοποίησε ότι η εμπορία φυσικού αερίου μπορεί να μετατοπιστεί εκτός της ΕΕ σε περίπτωση που οι τιμές προσεγγίσουν το ανώτατο όριο, κάτι που ενέχει κινδύνους για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Σε ένα σενάριο σημαντικής έλλειψης αερίου, η οποία θα προκαλούσε αύξηση των τιμών, η Επιτροπή έχει την εξουσία να αναστείλει το ανώτατο όριο (σημεία 60-61).

77 Η πλατφόρμα AggregateEU, το εργαλείο αντιστοίχισης για αγοραστές και πωλητές φυσικού αερίου που δημιούργησε η Επιτροπή, αποτελεί έναν εναλλακτικό διάυλο για την αγορά και την πώληση φυσικού αερίου. Προσέλκυσε το ενδιαφέρον μικρότερων οντοτήτων, τις οποίες η Επιτροπή επεδίωκε να βοηθήσει. Ωστόσο, δεν μπορέσαμε να προσδιορίσουμε την προστιθέμενη αξία της σε σχέση με άλλες πλατφόρμες εμπορίας, ούτε διαπιστώσαμε κάποια ανεπάρκεια της αγοράς που η AggregateEU έρχεται να καλύψει. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να αποδείξει την επίτευξη των άλλων δεδηλωμένων στόχων της, καθότι δεν έχει πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις συμβάσεις που έχουν πράγματι συναφθεί σε συνέχεια των προσφορών που υποβάλλονται μέσω της πλατφόρμας. Τέλος, διαπιστώσαμε ότι οι προσπάθειες της Επιτροπής για τον συντονισμό των δράσεων της ΕΕ και των διαπραγματεύσεων με εξωτερικούς ανάντη προμηθευτές δεν μπορούν να ευοδωθούν, καθώς δεν διαθέτει τα εργαλεία και τις νομικές αρμοδιότητες που να το επιτρέπουν (σημεία 62-69).

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 15ης Μαΐου 2024.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι — Χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ για την κατασκευή έργων κοινού ενδιαφέροντος

Όνομα πρότασης	Κατάλογος ΕΚΕ	Κράτος μέλος	Χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ (σε εκατ. ευρώ)
ΕΚΕ αδελφοποίησης του χερσαίου συστήματος της Νοτιοδυτικής Σκωτίας μεταξύ Cluden και Brighthouse Bay (Ηνωμένο Βασίλειο)	1	Ηνωμένο Βασίλειο	34,8
Κατασκευή του αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου Klaipeda-Kursenai	1	LT	28,6
Κατασκευή της διασύνδεσης φυσικού αερίου Πολωνίας-Λιθουανίας (GIPL), συμπεριλαμβανομένης της υποστηρικτικής υποδομής	1	PL, LT	295,4
Διασύνδεση Πολωνίας-Τσεχικής Δημοκρατίας [έργο επί του παρόντος γνωστό ως Stork II] μεταξύ Libhošt-Hat (CZ-PL) και Kedzierzyn (PL)	1	PL, CZ	62,7
Αντίστροφη ροή στο TENP — Έργα	1	DE	8,7
Ανάπτυξη στο ρουμανικό έδαφος του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου στην κατεύθυνση Βουλγαρία-Ρουμανία-Ουγγαρία-Αυστρία — εκτελεστικά έργα Στάδιο 1	1	RO	179,3
Έργα Balticconnector	2	FI, EE	187,5
Βελτίωση διασύνδεσης φυσικού αερίου Εσθονίας-Λετονίας (Ενίσχυση Εσθονίας-Λετονίας)	2	EE	18,6
Κατασκευαστικές εργασίες για τη διασύνδεση φυσικού αερίου Πολωνίας — Σλοβακίας	2	SK, PL	134,6
Κατασκευή θερματικού σταθμού ΥΦΑ Krk	2	HR	82,5
Αγωγός αερίου εκκένωσης ΥΦΑ Omišalj-Zlobin-Bosiljevo-Sisak-Kozarac-Slobodnica — Εργασίες για τη φάση I	2	HR	16,4
Άρση εσωτερικών σημείων συμφόρησης στην Κύπρο για τον τερματισμό της απομόνωσης και τη μεταφορά φυσικού αερίου από την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου (CyprusGas 2EU)	2	CY	101,3
Κατασκευαστικές εργασίες για την αποκατάσταση, τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση του βουλγαρικού συστήματος μεταφοράς— φάση 2	3	BG	27,1
Ενίσχυση της υπόγειας αποθήκευσης φυσικού αερίου Incukalna	3	LV	44

Όνομα πρότασης	Κατάλογος ΕΚΕ	Κράτος μέλος	Χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ (σε εκατ. ευρώ)
Κατασκευαστικές εργασίες για υποδομές στο πλαίσιο ομάδας ΕΚΕ 8.3	3	PL, DK	214,9
Κατασκευαστικές εργασίες για την ενίσχυση της διασύνδεσης Λετονίας — Λιθουανίας	3	LV, LT	4,8
Διασύνδεση φυσικού αερίου Βουλγαρίας-Σερβίας (IBS) — Κατασκευαστικά έργα	4	BG	44,5
Επέκταση Chiren UGS (Βουλγαρία) — κατασκευαστικά έργα	4	BG	77,9
Αύξηση της ημερήσιας ικανότητας απόληψης — Bilciurești UGS	5	RO	38

Παράρτημα II – Χάρτης ΕΚΕ φυσικού αερίου που έλαβαν χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ για κατασκευαστικά έργα

Τερματικός σταθμός ΥΦΑ	Αντίστροφη ροή φυσ. αερίου	Κόμβος φυσ. αερίου
Υπόγεια αποθήκευση αερίου	Σταθμός συμπίεσης αερίου	Αγωγός αερίου

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Συντομογραφίες

IEA: Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (International Energy Agency)

MWh: Μεγαβατώρα

TTF: Χρηματιστήριο αερίου (Title Transfer Facility)

ΔΕΔ-Ε: Διευρωπαϊκό δίκτυο στον τομέα της ενέργειας

ΕΔΔΣΜ Αερίου: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Φυσικού αερίου

ΕΚΕ: Έργο κοινού ενδιαφέροντος

ΕΣΕΚ: Εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα

ΜΣΕ: Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη»

ΣΕΑ: Σχέδιο έκτακτης ανάγκης

ΣΠΔ: Σχέδιο προληπτικής δράσης

ΥΦΑ: Υγροποιημένο φυσικό αέριο

Γλωσσάριο

Ανάλυση κόστους-οφέλους: Σύγκριση του εκτιμώμενου κόστους προτεινόμενης δράσης με τα οφέλη που αυτή αναμένεται να αποφέρει.

Ασφάλεια εφοδιασμού: Απρόσκοπτη διαθεσιμότητα πηγών ενέργειας σε προσιτή τιμή.

Διαχειριστής συστήματος μεταφοράς: Οργανισμός αρμόδιος για τη μεταφορά ενέργειας σε εθνική ή περιφερειακή κλίμακα.

Έργο κοινού ενδιαφέροντος: Διασυνοριακό έργο υποδομής υλοποιούμενο μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρών της ΕΕ στο πλαίσιο ενός διευρωπαϊκού δικτύου.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Φυσικού αερίου: Ένωση που ασχολείται με την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς φυσικού αερίου στα κράτη μέλη της ΕΕ και σε άλλες συνδεδεμένες χώρες.

Κατάρρευση της ζήτησης: Μακροπρόθεσμη μείωση της ζήτησης φυσικού αερίου ή άλλων βασικών προϊόντων λόγω των επίμονα υψηλών τιμών ή της περιορισμένης προσφοράς.

Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη»: Μέσο της ΕΕ που παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για τη δημιουργία βιώσιμων διασυνδεδεμένων υποδομών στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, και της τεχνολογίας της πληροφορίας και των επικοινωνιών.

Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας: Οργανισμός της ΕΕ που συνεργάζεται στενά με τις ρυθμιστικές αρχές ενέργειας των κρατών μελών για τη στήριξη της αποτελεσματικής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Υγροποιημένο φυσικό αέριο: Φυσικό αέριο που έχει μετατραπεί σε υγρή μορφή χάριν αποθήκευσης ή μεταφοράς του.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-09>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-09>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι (Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων), του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο João Leão, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από την Paula Betencourt, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τη Florence Fornaroli, ανώτερο διοικητικό στέλεχος, τον Nicholas Edwards, υπεύθυνο έργου, τη Greta Kapustaite, ελέγκτρια, τον Lorenzo Pirelli, τον Michal Szwed και τον Jonas Kathage, ελεγκτές. Γλωσσική υποστήριξη παρείχαν οι Agata Sylwestrzak, Paola Magnanelli και Janina Schmidt Maximo. Τον σχεδιασμό των γραφικών ανέλαβε η Giuliana Lucchese.

Από αριστερά: Giuliana Lucchese, Michal Szwed, Paola Magnanelli, Nicholas Edwards, João Leão, Paula Betencourt, Florence Fornaroli, Greta Kapustaite, Lorenzo Pirelli.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2024

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Γράφημα 8 – Εικονίδια: Τα γραφήματα αυτά σχεδιάστηκαν με τη χρήση πόρων της [Flaticon.com](#). © Freerik Company S.L. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-2247-5	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/416844	QJ-AB-24-010-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2287-1	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/546473	QJ-AB-24-010-EL-N

Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας, ως ενεργειακή ασφάλεια νοείται η απρόσκοπτη διαθεσιμότητα ενεργειακών πηγών σε προσιτή τιμή. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία προκάλεσε κρίση εφοδιασμού με φυσικό αέριο και κρίση οικονομικής προσιτότητας στην ΕΕ. Δοκιμάστηκε έτσι το ενωσιακό πλαίσιο για την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο και χρειάστηκε η θέσπιση ορισμένων προσωρινών μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε επίπεδο ΕΕ, καθώς η ΕΕ στρέφεται σε άλλες πηγές πλην του ρωσικού αερίου μέσω αγωγών, ιδίως στο υγροποιημένο φυσικό αέριο. Διαπιστώσαμε ότι το πλαίσιο της ΕΕ κάλυψε ανισομερώς τον ασφαλή εφοδιασμό με φυσικό αέριο, όπως και ότι η επίτευξη των στόχων για την αντιμετώπιση της κρίσης δεν είναι δυνατό να αποτυπωθεί. Βάσει των ευρημάτων μας, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- να ολοκληρώσει το πλαίσιο της ΕΕ για την οικονομική προσιτότητα του φυσικού αερίου·
- να βελτιστοποιήσει τη διαδικασία υποβολής στοιχείων από τα κράτη μέλη σχετικά με την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο και να αναθεωρήσει τη δομή της περιφερειακής συνεργασίας·
- να βελτιώσει τη διαφάνεια της υλοποίησης των έργων κοινού ενδιαφέροντος.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors